

S.N.D.T. Women's University, Churchgate.

University Department of Gujarati

Reframed Structure of M.A. Course

:Faculty of Arts:

Subject: GUJARATI

Course: M. A.

2012 - 13

2013 - 14

2014 - 15

**Framework of M.A. Course proposed by Adhoc BOS in Gujarati
2012-13
2013-14
2014-15**

M.A. I - II

Eligibility

1. The candidate need to clear Bachelor of Arts, Commerce, Science examinations or any other equivalent examinations to be eligible for the course.
2. Advanced Gujarati language competency is required.

: Common Objectives :

- ઉચ્ચશિક્ષણ લેનારી વિદ્યાર્થીનીઓની વિષય અંતર્ગત પારંગતતા કેળવાય તે માટે વિષયની યોગ્ય સમજ સાથે એમાં વ્યાપ અને ઊંડાણ પ્રાપ્ત કરે તે હેતુથી સાહિત્ય અને તે ઉપરાંતના વિષયોનું તલસ્પર્શી અધ્યયન કરાવવું.
- રોજગારલક્ષી અભ્યાસક્રમ સંદર્ભે વિદ્યાર્થીનીઓને સમર્થ બનાવવી.
- સર્જક, સાહિત્ય સ્વરૂપ, સાહિત્ય વિવેચન, ભારતીય સાહિત્ય, સાહિત્યિક સંશોધન વગેરે વિષયોના અધ્યાપનથી વિદ્યાર્થીનીઓની સાહિત્યિક જ્ઞાન ક્ષિતિજને વિસ્તારવી.
- સતત પરિવર્તન પામતા જતા માનવજીવનના સંદર્ભો અને સાહિત્ય વચ્ચેના સંબંધોનો અનુબંધ રચવો.
- સંસ્કાર, સંસ્કૃતિ અને જ્ઞાન ત્રણેનું સંવર્ધન થાય તો જ સમાજનું નિર્માણ શક્ય બને. આ ત્રણે બાબતોને સાંકળવા રોજગારલક્ષી ઉપક્રમોનો પરિચય કરાવવો.
- સંશોધન અને કાર્ય નિયુક્તિના અમલ દ્વારા વિદ્યાર્થીનીઓને સક્ષમ બનાવવી.

Faculty Name: Arts (GUJARATI)

Course Name: M.A. (2012 - 13, 2013 - 14, 2014 -15)

Pattern/Scheme: Semester (4 Semester Course)

Semester	Core Course Credit	Open Course Credit	Total Credit	Hours	Marks Int.+Ext.	Total Marks
Semester : I	12	04	16	60	50/50	400
Semester : II	12	04	16	60	50/50	400
Semester : III	12	04	16	60	50/50	400
Semester : IV Research and Internship	8 <u>8</u>	- -	- - 16	- - 60		400
Total	48	12	64	240		400

S.N.D.T. Women's University

Syllabus Format   **M.A. Course : Gujarati**   **Faculty Name : Arts (Gujarati)**
(Academic Years : 2012 - 13, 2013 - 14 & 2014 - 15)
Pattern/Scheme: Semester I, II, III, IV (For Regular Students & Distance Education)

Srl. No.	Course No.	Semester I	Semester II	Semester III	Semester IV	Semester IV (Distance Education)
1	I	મધ્યકાલીન સાહિત્ય સ્વરૂપો	અનૂદિત કૃતિઓનો અભ્યાસ અને કૃતિઓનો અભ્યાસ	અર્વાચીન સાહિત્ય સ્વરૂપ અને કૃતિનો અભ્યાસ	સંશોધકો અને સંશોધન ગ્રંથોનો અભ્યાસ	ભક્તિ સાહિત્ય
2	II	ભાષા વિજ્ઞાન (વર્ણનાત્મક ઐતિહાસિક)	ભારતીય સાહિત્ય મીમાંસા	પાશ્ચાત્ય સાહિત્ય મીમાંસા	Research (8 Credit)	તુલનાત્મક સાહિત્યાભ્યાસ
3	III	અર્વાચીન ગદ્યકૃતિઓનો અભ્યાસ	અર્વાચીન પદ્યકૃતિઓનો અભ્યાસ	સંશોધન શાસ્ત્ર	AND Internship (8 Credit)	પ્રશિષ્ટ સાહિત્યકૃતિઓનો અભ્યાસ
4	IV	સાહિત્યિક સંજ્ઞા અને સંજ્ઞા કેન્દ્રિત કૃતિઓનો અભ્યાસ	વિવેચનના અભિગમો	ગ્રંથકારનો અભ્યાસ		ગુજરાતી નારીલેખન
5		નીચેનામાંથી કોઈપણ એક પેપરનો અભ્યાસ કરવો				લોક સાહિત્ય
૧	V (i)	ભારતીય સાહિત્ય અથવા	આધુનિક અને અનુઆધુનિક ગુજરાતી સાહિત્ય અથવા	ગાંધી વિચાર અને સાહિત્ય અથવા		
૨	V (ii)	અનુવાદ વિજ્ઞાન અને ભાષાંતરકલા અથવા	ગુજરાતીમાં ચરિત્રાત્મક સાહિત્ય અથવા	સમાજ, સંસ્કૃતિ, ઇતિહાસ અને સાહિત્ય અથવા		
૩	V (iii)	લિપિવિજ્ઞાન, લેખન કળા અને હસ્તપ્રત વિદ્યા	સમૂહ માધ્યમો અને સાહિત્ય	સાંપ્રત સાહિત્યિક પ્રવાહો		

S.N.D.T. Women's University

Syllabus Format

M.A. I Gujarati

(Academic Years : (2012 - 13, 2013 - 14 & 2014 - 15)

Faculty Name : Arts (Gujarati)

Course Name: M.A. I

Pattern/Scheme: Semester I

Srl. No.	Course No.	Title of Course	L	CR	D	TP	Internal	T
1	I	મધ્યકાલીન સાહિત્ય સ્વરૂપો અને કૃતિઓનો અભ્યાસ	4	4	1.30	50	50	100
2	II	ભાષા વિજ્ઞાન (વર્ણનાત્મક ઐતિહાસિક)	4	4	1.30	50	50	100
3	III	અર્વાચીન ગદ્યકૃતિઓનો અભ્યાસ	4	4	1.30	50	50	100
4	IV	સાહિત્યિક સંજ્ઞા અને સંજ્ઞા કેન્દ્રિત કૃતિઓનો અભ્યાસ	4	4	1.30	50	50	100
5		નીચેનામાંથી કોઈપણ એક પેપરનો અભ્યાસ કરવો						
૧	V (i)	ભારતીય સાહિત્ય અથવા	4	4	1.30	50	50	100
૨	V (ii)	અનુવાદ વિજ્ઞાન અને ભાષાંતરકલા અથવા	4	4	1.30	50	50	100
૩	V (iii)	લિપિવિજ્ઞાન, લેખન કળા અને હસ્તપ્રત વિદ્યા	4	4	1.30	50	50	100

L = No. of lectures per week.

CR = Credit per paper

D = Duration of Theory paper for examination in hrs.

TP = Theory paper i.e. External Examination Marks. T = Total Marks

નિયમિત વિદ્યાર્થીનીઓ માટે : અંતર્ગત મૂલ્યમાપન : 50 Marks : (એકમ : ૧ અને એકમ : ૨)

બહિર્ગત મૂલ્યમાપન : 50 Marks : (એકમ : ૩ અને એકમ : ૪)

એકસ્ટર્નલ વિદ્યાર્થીઓએ બધા જ એકમની પરીક્ષા સત્રાંતે આપવાની રહેશે.

S.N.D.T. Women's University

Syllabus Format

M.A. I Gujarati

(Academic Years : (2012 - 13, 2013 - 14 & 2014 - 15)

Faculty Name : Arts (Gujarati)

Course Name: M.A. I

Pattern/Scheme: Semester II

Srl. No.	Course No.	Title of Course	L	CR	D	TP	Internal	T
6	I	અનૂદિત કૃતિઓનો અભ્યાસ	4	4	1.30	50	50	100
7	II	ભારતીય સાહિત્ય મીમાંસા	4	4	1.30	50	50	100
8	III	અર્વાચીન પદ્યકૃતિઓનો અભ્યાસ	4	4	1.30	50	50	100
9	IV	વિવેચનના અભિગમો	4	4	1.30	50	50	100
10		નીચેનામાંથી કોઈપણ એક પેપરનો અભ્યાસ કરવો						
૧	V (i)	આધુનિક અને અનુઆધુનિક ગુજરાતી સાહિત્ય અથવા	4	4	1.30	50	50	100
૨	V (ii)	ગુજરાતીમાં ચરિત્રાત્મક સાહિત્ય અથવા	4	4	1.30	50	50	100
૩	V (iii)	સમૂહ માધ્યમો અને સાહિત્ય	4	4	1.30	50	50	100

L = No. of lectures per week.

CR = Credit per paper

D = Duration of Theory paper for examination in hrs.

TP = Theory paper i.e. External Examination Marks.

T = Total Marks

નિયમિત વિદ્યાર્થીનીઓ માટે :

અંતર્ગત મૂલ્યમાપન : 50 Marks : (એકમ : ૧ અને એકમ : ૨)

બહિર્ગત મૂલ્યમાપન : 50 Marks : (એકમ : ૩ અને એકમ : ૪)

એક્સ્ટર્નલ વિદ્યાર્થીઓએ બધા જ એકમની પરીક્ષા સત્રાંતે આપવાની રહેશે.

S.N.D.T. Women's University

Syllabus Format

M.A. II Gujarati

(Academic Years : (2012 - 13, 2013 - 14 & 2014 -15)

Faculty Name : Arts (Gujarati)

Course Name: M.A. II

Pattern/Scheme: Semester III

Srl. No.	Course No.	Title of Course	L	CR	D	TP	Internal	T
11	I	અર્વાચીન સાહિત્ય સ્વરૂપ અને કૃતિનો અભ્યાસ	4	4	1.30	50	50	100
12	II	પાશ્ચાત્ય સાહિત્ય મીમાંસા	4	4	1.30	50	50	100
13	III	સંશોધન શાસ્ત્ર	4	4	1.30	50	50	100
14	IV	અંથાકારનો અભ્યાસ	4	4	1.30	50	50	100
15		નીચેનામાંથી કોઈપણ એક પેપરનો અભ્યાસ કરવો						
૧	V (I)	ગાંધી વિચાર અને સાહિત્ય અથવા	4	4	1.30	50	50	100
૨	V (II)	સમાજ, સંસ્કૃતિ, ઇતિહાસ અને સાહિત્ય અથવા	4	4	1.30	50	50	100
૩	V (III)	સાંપ્રત સાહિત્યિક પ્રવાહો	4	4	1.30	50	50	100

L = No. of lectures per week.

CR = Credit per paper

D = Duration of Theory paper for examination in hrs.

TP = Theory paper i.e. External Examination Marks. T = Total Marks

નિયમિત વિદ્યાર્થીનીઓ માટે :

અંતર્ગત મૂલ્યમાપન : 50 Marks : (એકમ : ૧ અને એકમ : ૨)

બહિર્ગત મૂલ્યમાપન : 50 Marks : (એકમ : ૩ અને એકમ : ૪)

એકસ્ટર્નલ વિદ્યાર્થીઓએ બધા જ એકમની પરીક્ષા સત્રાંતે આપવાની રહેશે.

S.N.D.T. Women's University

Syllabus Format

M.A. II Gujarati

(Academic Years : (2012 - 13, 2013 - 14 & 2014 - 15)

Faculty Name : Arts (Gujarati)

Course Name: M.A. II

Semester IV (For Regular Students)

Paper XVI સંશોધકો અને સંશોધનગ્રંથનો અભ્યાસ

L - 4, C - 4, D - 1.3, TP-50, Int-50, T = 100

In semester IV Regular students will do **Research** work of 8 Credits

(વિદ્યાર્થીનીઓએ કોઈપણ એક વિષય નિયત કરી પ્રત્યક્ષ સંશોધન કરવું)

Internship of 8 Credits.

Evaluation of Research:

Writing Proposal	- 25 Marks
Presentation of Proposal	- 25 Marks
Report Writing (writing of a Dissertation)	- 100 Marks
Presentation of Research Done	- 25 Marks
Viva - Voca	- 25 Marks

Suggested Places for Internship :

Schools, Colleges Universities.

News Paper Houses

Drama Industries

All India Radio, F. M. Radio, Gyanvaani Channels

Publication Houses

T.V. Channels

N.G.O.'s located at different states.

Assistants to writers

Assistants for Research Projects

Assist for raising study Material

Museums if required

Computer Typing Fields

Others

Student will be sent to any one place for Internship mentioned above.

S.N.D.T. Women's University

Syllabus Format

M.A. II Gujarati

(Academic Years : (2012 - 13, 2013 - 14 & 2014 - 15)

Faculty Name : Arts (Gujarati)

Course Name: M.A. II

Pattern/Scheme: Semester IV

(For Students of Distance Education)

Srl. No.	Course No.	Title of Course	L	CR	D	TP	Internal	T
16	I	ભક્તિ સાહિત્ય	-	4	3.00	100	-	100
17	II	તુલનાત્મક સાહિત્યાભ્યાસ	-	4	3.00	100	-	100
18	III	પ્રશિષ્ટ સાહિત્યપ્રકૃતિઓ	-	4	3.00	100	-	100
19	IV	ગુજરાતી નારીલેખન	-	4	3.00	100	-	100
20	V	લોક સાહિત્ય	-	4	3.00	100	-	100

L = No. of lectures per week.

CR = Credit per paper

D = Duration of Theory paper for examination in hrs.

TP = Theory paper i.e. External Examination Marks.

T = Total Marks

Semester : I / M.A. I

Faculty Name : Arts (Gujarati)

Year : 2012 - 13, 2013 - 14, 2014 - 15

Paper : I

શીર્ષક : મધ્યકાલીન સાહિત્ય સ્વરૂપો અને કૃતિઓનો અભ્યાસ

Sub : Code :

Credit : 4

Hours : 60

Marks : 100

હેતુ/ઉદ્દેશ્ય :-

- ગુજરાતી મધ્યકાલીન કવિતાની ભૂમિકાને ધ્યાનમાં રાખી નિયત કૃતિઓનો અભ્યાસ કરવો.
- કૃતિઓના અભ્યાસ દ્વારા ગુજરાતી મધ્યકાલીન કવિતાની સ્વરૂપગત વિશેષતા, પરંપરા અનુસાર કે પ્રયોગશીલતાનું જ્ઞાન મેળવી તે તે કવિઓના પ્રદાનની જાણકારી મેળવવી.
- ગુજરાતી મધ્યકાલીન કાવ્યસ્વરૂપનાં લક્ષણોને આધારે તેને સ્વરૂપનો અભ્યાસ કરવો.
- મધ્યકાલીન સ્વરૂપના અભ્યાસને આધારે મધ્યકાલીન કૃતિનો અભ્યાસ કરવો.

એકમ I

Credits : 1

Minutes : 15

Marks - 25

આખ્યાન : સંજ્ઞા, ઉદ્ભવ, વિભાવના, લક્ષણો સંદર્ભે સ્વરૂપનો અભ્યાસ.

આખ્યાન સ્વરૂપની વિકાસરેખા.

એકમ II

Credits : 1

Minutes : 15

Marks - 25

ફાગુ : સંજ્ઞા, ઉદ્ભવ, વિભાવના, લક્ષણો સંદર્ભે સ્વરૂપનો અભ્યાસ.

ફાગુ સ્વરૂપની વિકાસરેખા અને ફાગુના પ્રકારો.

એકમ III

Credits : 1

Minutes : 15

Marks - 25

સુદામા ચરિત્ર - (કવિ પ્રેમાનંદ રચિત) સંપા. અનિરુદ્ધ બ્રહ્મભટ્ટ (સ્વાધ્યાય શ્રેણી પુસ્તક - ૨) નવભારત

સાહિત્ય મંદિર.

એકમ IV

Credits : 1

Minutes : 15

Marks : 25

વસંત વિલાસ- પ્રાચીન ફાગુ કાવ્ય, સં. કાન્તિલાલ બળદેવરામ વ્યાસ, એન.એમ. ત્રિપાઠી પ્રા. લિ.,

બી.આ. ૧૯૫૭

નિયમિત વિદ્યાર્થીનીઓ માટે :

અંતર્ગત મૂલ્યમાપન : 50 Marks : (એકમ : ૧ અને એકમ : ૨)

બહિર્ગત મૂલ્યમાપન : 50 Marks : (એકમ : ૩ અને એકમ : ૪)

એકસ્ટર્નલ વિદ્યાર્થીઓએ બધા જ એકમની પરીક્ષા સત્રાંતે આપવાની રહેશે.

સંદર્ભ ગ્રંથો :

૧. ગુજરાતી સાહિત્ય (મધ્યકાલીન) : અનંતરાય રાવળ, ગૂર્જર પ્રકાશન, અમદાવાદ, ૧૯૫૪.
૨. ગુજરાતી સાહિત્યના માર્ગસૂચક સ્તંભો : ઝવેરી કૃષ્ણલાલ મોહનલાલ, એન. એમ. ત્રિપાઠી, ૧૯૫૮.
૩. મધ્યકાળના સાહિત્ય પ્રકારો : ડૉ. ચંદ્રકાંત મહેતા, એન. એમ. ત્રિપાઠી, ૧૯૫૮.
૪. અનુક્રમ : જયંત કોઠારી, ગૂર્જર ગ્રંથરત્ન કાર્યાલય, અમદાવાદ, ૧૯૭૫.
૫. બાર સાહિત્ય સ્વરૂપો : પ્રસાદ બ્રહ્મભટ્ટ, પાર્શ્વ પબ્લિકેશન, અમદાવાદ, ૨૦૦૧
૬. પ્રેમાનંદની આખ્યાન કથાઓ : રમેશ જાની, વોરા એન્ડ કું., અમદાવાદ, ૧૯૬૨.
૭. ગુજરાતી સાહિત્યનો ઇતિહાસ ભાગ ૧ : સંપા. ઉમાશંકર જોશી, અનંતરાય રાવળ, યશવંત શુક્લ, પ્રકા. ગુજરાતી સાહિત્ય પરિષદ, અમદાવાદ, ૧૯૭૮.
૮. સાહિત્ય સ્વરૂપસંધાન : સંપા. સુમન શાહ, પાર્શ્વ પ્રકાશન.
૯. સ્વાધ્યાય અને સંશોધન : બળવંત જાની, ગુજરાતી સાહિત્ય અકાદમી.
૧૦. પ્રાચીન ફાગુ કાવ્ય : સંપા. રમણલાલ ચી. શાહ.

Semester : I / M.A. I

Faculty Name : Arts (Gujarati)

Year : 2012 - 13, 2013 - 14, 2014 - 15

Paper : II

શીર્ષક : ભાષા વિજ્ઞાન (ઐતિહાસિક, વર્ણનાત્મક)

Sub : Code :

Credit : 4

Hours : 60

Marks : 100

હેતુ/ઉદ્દેશ્ય :-

- ભાષા વિજ્ઞાનની ઐતિહાસિક અને વર્ણનાત્મક પધ્ધતિ દ્વારા ગુજરાતી ભાષાનો અભ્યાસ કરવો.
- ભાષા મનુષ્ય સંસ્કૃતિની દેણ છે. ભાષા વગરનો માનવ સમાજ કલ્પી શકતો નથી, વિદ્યાર્થીનીઓ વૈજ્ઞાનિક અને ઐતિહાસિક અભિગમથી ભાષાની સંરચના, સ્વરૂપ અને ભાષા પરિવારની સમજ કેળવે તે જરૂરી છે.

- ઐતિહાસિક શાખા અને વર્ણનાત્મક શાખા દ્વારા ભાષા વિજ્ઞાનનો અભ્યાસ કરી તેના પાયાના સિદ્ધાંતોની જાણકારી મેળવી ગુજરાતી ભાષાનો પરિચય મેળવવો.

એકમ I

Credits : 1

Minutes : 15

Marks - 25

ભાષાનો સામાન્ય પરિચય :

ભાષા વિજ્ઞાનનો પરિચય, વિષય અને સ્વરૂપ,
અધ્યયનની પદ્ધતિઓ (વર્ણનાત્મક, ઐતિહાસિક, તુલનાત્મક),
ભાષાની વ્યાખ્યા, તેનું સામાન્ય સ્વરૂપ,
ભાષા અને બોલી વિજ્ઞાન (પ્રાદેશિક, ધંધાકીય, સામાજિક અને ગુજરાતી ભાષાની બોલીનો પરિચય).

એકમ II

Credits : 1

Minutes : 15

Marks - 25

ઐતિહાસિક ભાષા વિજ્ઞાન

(ગુજરાતી ભાષાના સંદર્ભમાં)

ભાષાકીય પરિવર્તન : સ્વરૂપ અને પ્રકારો (ધ્વનિ પરિવર્તન, રૂપ પરિવર્તન, શબ્દરાશિ પરિવર્તન, અર્થ પરિવર્તન, સાદ્રશ્ય પરિવર્તન),

પારિવારિક ભાષાકુળો તેની સમજ, પરિચય. (ભારતના ભાષાકુળોનો અભ્યાસ તેમાં ગુજરાતી ભાષાનું સ્થાન)

એકમ III

Credits : 1

Minutes : 15

Marks - 25

વર્ણનાત્મક ભાષાવિજ્ઞાન :

ધ્વનિવિચાર (Phonetics) અને ધ્વનિઘટકવિચાર (Phonemics)

ધ્વનિવિચારની ત્રણ શાખાઓનો પરિચય.

ઉચ્ચારણમૂલક ધ્વનિ તંત્ર : ઉચ્ચારણ અંગો, ઉચ્ચારણ સ્થાન, ઉચ્ચારિત ધ્વનિઓનું વર્ગીકરણ.

ઉચ્ચારણ સ્થાન અને પ્રયત્નરીતિને આધારે પડતા ધ્વનિઘટકના પ્રકારોનો પરિચય.

ખંડિયધ્વનિઘટક : સ્વર અને તેના પ્રકાર (અગ્ર, મધ્ય, પશ્ચય-પૃષ્ઠ)

વ્યંજન અને તેના પ્રકાર (સ્પર્શ, અનુનાસિક, પ્રકંપી, પાર્શ્વિક, સંઘર્ષી વગેરે.)

અતિખંડીય ધ્વનિઘટક : અક્ષર, સંઘ્યક્ષર, જંકચર, કાલમાન, સ્વરભાર, કાકુ વગેરેનો પરિચય.

એકમ IV

Credits : 1

Minutes : 15

Marks: 25

રૂપવિચાર (Morphology) (ગુજરાતી ભાષાના સંદર્ભમાં)

રૂપ, રૂપ ઘટકની ઓળખ

રૂપઘટકનાં પ્રકારો (બદ્ધ-મુક્ત/વિચ્છિન્ન - અવિચ્છિન્ન / ધાતુ - અધાતુ / અંગ)

વ્યાકરણિક પ્રવર્ગો: લિંગ, વચન, પુરુષ, વિભક્તિ, પ્રયોગ, કાળ, સમાસ, ક્રિયા વિશેષણ,

ઉદગાર વાચકો, નિપાતો.

વાક્ય વિચાર (Syntax) (ગુજરાતી ભાષાના સંદર્ભમાં)

વાક્ય અને તેનાં પ્રકારો (સાદું, સંકુલ કે મિશ્ર, સંયુક્ત વાક્ય)

વિધિ વાચક, નિષેધ વાચક, પ્રશ્નાર્થ, સંકેતાત્મક, આદત વાચી.

કર્તરિ-કર્મણિ - પ્રેરક રચનાઓ.

રૂપાખ્યાનગત અને વાક્યગત સંબંધો. વાક્ય રચનાના નિકટસ્થ અવયવો.

અંતર્ગત મૂલ્યમાપન : 50 Marks

બહિર્ગત મૂલ્યમાપન : 50 Marks

સંદર્ભ ગ્રંથો :

૧. ગુજરાતી ભાષાનું ધ્વનિસ્વરૂપ અને ધ્વનિ પરિવર્તન : ડૉ. પ્રબોધ પંડિત, ગુજરાત યુનિવર્સિટી, અમદાવાદ, ૧૯૭૪
૨. વ્યાકરણ વિમર્શ : ઊર્મિ દેસાઈ, યુનિવર્સિટી ગ્રંથનિર્માણ બોર્ડ, અમદાવાદ, ૧૯૮૨
૩. ભાષાશાસ્ત્રની કેડીએ : ઊર્મિ દેસાઈ, યુનિવર્સિટી ગ્રંથનિર્માણ બોર્ડ, અમદાવાદ, ૧૯૮૨
૪. બોલીવિજ્ઞાન અને ગુજરાતની બોલીઓ : યોગેન્દ્ર વ્યાસ, યુનિવર્સિટી ગ્રંથનિર્માણ બોર્ડ, અમદાવાદ, ૧૯૭૪
૫. બોલીવિજ્ઞાનના કેટલાક પ્રશ્નો : શાંતિલાલ આચાર્ય, ગુજ. સાહિત્ય પરિષદ, અમદાવાદ, ૧૯૮૪
૬. ગુજરાતની ભાષા : ટી.એન.દેવે, અનુ. મીનાક્ષી પટેલ, યુનિ. ગ્રંથનિર્માણ બોર્ડ, અમદાવાદ, ૧૯૭૨
૭. ભાષા અને તેનું ભૌતિક સ્વરૂપ : યોગેન્દ્ર વ્યાસ, નંદિતા પ્રકાશન, અમદાવાદ
૮. ભાષા વ ભાષાશાસ્ત્ર : શ્રી ન. ગજેન્દ્રગડકર, વ્હીનસ પ્રકાશન, પૂણે
૯. ગુજરાતી ભાષાનું ઐતિહાસિક વ્યાકરણ : હરિવલ્લભ ભાયાણી, ગુજરાતી સાહિત્ય અકાદમી, ગાંધીનગર, ૧૯૮૮
૧૦. વ્યાકરણ: અર્થ અને આકાર : સંપા. ડૉ. દયાશંકર જોશી, યુનિ. ગ્રંથ નિર્માણ બોર્ડ, પ્ર. આ. ૧૯૭૮, પુન: મુદ્રિત ૧૯૮૫.
૧૧. ભારતીય ભાષા વિજ્ઞાન : આચાર્ય કિશોરીદાસ વાજપાચી, વાણી પ્રકાશન, પ્ર. આ. ૧૯૮૯, દ્વિ.સં. ૨૦૦૮
૧૨. Introductory Linguistics : W. P. Lehmann, Oxford and IBh Publishing Co. Mumbai, New Delhi, Calcutta, 1966

Semester : I / M.A. I

Faculty Name : Arts (Gujarati)

Year : 2012 - 13, 2013 - 14, 2014 - 15

Paper : III

શીર્ષક : અર્વાચીન ગદ્યકૃતિઓનો અભ્યાસ

Sub : Code :

Credit : 4

Hours : 60

Marks : 100

હેતુ/ઉદ્દેશ્ય :-

- અર્વાચીન ગુજરાતી સાહિત્યપ્રવાહને ધ્યાનમાં રાખી નિયત કૃતિઓનો સમગ્રલક્ષી અભ્યાસ કરવો.
- અર્વાચીન ગુજરાતી ગદ્યમાં નિયત કૃતિઓના સ્વરૂપ વિકાસને પ્રાસ્તવિક ભૂમિકારૂપે જાણવો.
- નિયત કૃતિઓના અભ્યાસ દ્વારા અર્વાચીન ગદ્યપ્રવાહની જાણકારી મેળવવી.

એકમ I

Credits : 2

Minutes : 30

Marks - 50

અકૂપાર- ધ્રુવ ભટ્ટ, આર. આર. શેઠની કું., ૨૦૧૦. - યુગ, કર્તા, સ્વરૂપ પરિચય
- કૃતિનું ભાવવિશ્વ, ભાષાકર્મ, કલાત્મક તત્ત્વ.

એકમ II

Credits : 2

Minutes : 30

Marks - 50

મીરાં યાજ્ઞિકની ડાયરી - બિંદુ ભટ્ટ, પાર્શ્વ પ્રકાશન, બી. આ. ૧૯૯૬. - યુગ, કર્તા, સ્વરૂપ પરિચય
- કૃતિનું ભાવવિશ્વ, ભાષાકર્મ, કલાત્મક તત્ત્વ.

અંતર્ગત મૂલ્યમાપન : 50 Marks

બહિર્ગત મૂલ્યમાપન : 50 Marks

સંદર્ભ ગ્રંથો :

૧. ગુજરાતી કથાવિશ્વ : સંપા. બાબુ દાવલપુરા, અંથાગાર પ્રકાશન.
૨. ગુજરાતી નવલકથા : રઘુવીર ચૌધરી, રાધેશ્યમ શર્મા, યુનિ. અંથ નિર્માણ બોર્ડ, અમદાવાદ.
૩. કથોપકથન : સુરેશ જોષી.
૪. કથાપદ : સુમન શાહ, પાર્શ્વ પ્રકાશન, અમદાવાદ.
૫. કથાયોગ : નરેશ વેદ, પાર્શ્વ પ્રકાશન, અમદાવાદ.
૬. નવલકથા- ચર્ચા અને ચિકિત્સા : ડૉ. બિપીન આશર, પાર્શ્વ પ્રકાશન, અમદાવાદ.
૭. રચનારીતિ : સંજ્ઞા અને સમ્પ્રત્યય : ડૉ. ભરત પંડયા, પાર્શ્વ પ્રકાશન, અમદાવાદ.
૮. નવલકથા અને હું : 'શબ્દ સૃષ્ટિ' વિશેષાંક, સં. હર્ષદ ત્રિવેદી, ગુજરાત સાહિત્ય અકાદમી, અમદાવાદ.

Semester : I / M.A. I

Faculty Name : Arts (Gujarati)

Year : 2012 - 13, 2013 - 14, 2014 - 15

Paper : IV

શીર્ષક : સાહિત્યિક સંજ્ઞા અને સંજ્ઞા કેન્દ્રિત કૃતિઓનો અભ્યાસ.

Sub : Code :

Credit : 4

Hours : 60

Marks : 100

હેતુ/ઉદ્દેશ્ય :-

- સાહિત્યિક સંજ્ઞાના ઉદ્ભવ અને વિકાસનો તલસ્પર્શી અભ્યાસ કરવો.
- ભાષાપ્રયુક્તિ સંદર્ભે સંજ્ઞાની તપાસ કરવી.
- ગુજરાતી સાહિત્યમાં તે સંજ્ઞાને પ્રયોજનાર વિશેષ સર્જકોની કવિઓની કૃતિઓ દ્વારા તેનો તલસ્પર્શી અભ્યાસ કરવો.

એકમ I

Credits : 1

Minutes : 15

Marks - 25

પ્રતીક, પ્રતીકવાદ : સંજ્ઞા સ્પષ્ટીકરણ, ઉદ્ભવ, વિચારણા અને સ્વરૂપનો અભ્યાસ.

એકમ II

Credits : 1

Minutes : 15

Marks - 25

પ્રતીક : સંકલ્પના અને અર્થઘટન.
પ્રતીક પ્રયોજનની પદ્ધતિઓ.
પ્રતીક અને રૂપકાદિ અલંકારો.

એકમ III

Credits : 1

Minutes : 15

Marks - 25

‘પ્રતીક’ - પ્રિયકાન્ત મણિયાર, વોરા પ્રકાશન, અમદાવાદ.

એકમ IV

Credits : 1

Minutes : 15

Marks - 25

‘ફેરો’ - રાધેશ્યામ શર્મા. પ્રકાશક : સૂર્યકાંત પરીખ, અમદાવાદ.

અંતર્ગત મૂલ્યમાપન : 50 Marks
બહિર્ગત મૂલ્યમાપન : 50 Marks

સંદર્ભ ગ્રંથો :

૧. આધુનિક સાહિત્ય સંજ્ઞાકોશ : સં. ચંદ્રકાંત ટોપીવાળા, નાયક પરેશ, ગુજરાતી સાહિત્ય પરિષદ, અમદાવાદ, પ્ર.આ. ૧૯૮૬, પૃ. ૧૩૦.
૨. અનુઆધુનિક સાહિત્ય સંજ્ઞાકોશ : સં. જયંત ગાડીત, સરદાર પટેલ યુનિ. વલ્લભવિદ્યાનગર.
૩. વિશિષ્ટ સાહિત્ય સંજ્ઞાકોશ : ચંદ્રકાંત ટોપીવાળા, ગુજરાતી સાહિત્ય પરિષદ, અમદાવાદ, પ્ર.આ. ૧૯૮૮.
૪. કાવ્યની પરિભાષા: (પ્રતીક-કલ્પન-રૂપક): યશવંત ત્રિવેદી, આર. આર. શેઠની કંપની, મુંબઈ, પ્ર.આ. ૧૯૭૮.
૫. વાક્યમયવિમર્શ : રામપ્રસાદ બક્ષી, એન.એમ. ત્રિપાઠી, મુંબઈ, પ્ર.આ. ૧૯૬૩.
૬. પૂર્વાપર : ભોળાભાઈ પટેલ, આર. આર. શેઠની કંપની, મુંબઈ, પ્ર.આ. ૧૯૭૬.
૭. અનુષંગ : જયંત કોઠારી, પ્ર. લેખક પોતે, પ્ર.આ. ૧૯૭૮.
૮. કાવ્યમાં શબ્દ : હરિવલ્લભ ભાયાણી, આર. આર. શેઠની કંપની, અમદાવાદ, પ્ર. આ. ૧૯૬૮.
૯. સીમાંકન અને સીમોલ્લંઘન : સિતાંશુ યશસ્ચંદ્ર, આર. આર. શેઠની કંપની, અમદાવાદ, પ્ર. આ. ૧૯૭૭.
૧૦. The Poetic image : Lewis C. Day, Janathan Cape. London, 9th ed., 1958, Pg. 18.
૧૧. Dictionary of World Literary Terms : Ed. Shipley Joseph T. Gorge Allen & unwin Ltd. London 13th Edi. 1970, Pg. 158.
૧૨. પ્રિયકાન્ત મણિયાર : ગુજરાતી ગ્રંથકાર શ્રેણી, સં. જોશી, રમણલાલ ગૂર્જર ગ્રંથરત્ન કાર્યાલય, અમદાવાદ, ચોથી આવૃત્તિ, ૧૯૮૮.
૧૩. અદ્યતન કવિતા : રઘુવીર ચૌધરી, આર. આર. શેઠની કંપની, મુંબઈ, ૧૯૭૬.
૧૪. પ્રિયકાન્ત મણિયાર : પ્રસાદ બલ્લભકૃ, આદર્શ પ્રકાશન, અમદાવાદ, ૧૯૮૩.
૧૫. આ નભ ઝૂક્યું (સમગ્ર કવિતા) : પ્રિયકાન્ત મણિયાર, નવભારત સાહિત્ય મંદિર, મુંબઈ, પ્ર. આ. ૨૦૦૦.
૧૬. ગુજરાતી કથા વિશ્વ (લઘુનવલ) : સં. બાબુ દવલપુરા, નરેશ વેદ, વલ્લભવિદ્યાનગર, પ્ર. આ. ૧૯૮૫.
૧૭. સાંપ્રત : રાધેશ્યામ શર્મા, આર. આર. શેઠની કંપની, પ્ર. આ. ૧૯૭૮.

Semester : I / M.A. I

Faculty Name : Arts (Gujarati)

Year : 2012 - 13, 2013 - 14, 2014 - 15

નોંધ : નીચેનામાંથી કોઈપણ એક કોર્સનો અભ્યાસ કરવો.

Paper : V (i)

શીર્ષક : ભારતીય સાહિત્ય

Sub : Code :

Credit : 4

Hours : 60

Marks : 100

હેતુ/ઉદ્દેશ્ય :-

- ભારતીય સાહિત્યના અભ્યાસ દ્વારા વિવિધતામાં એકતા ધરાવનારી ભારતીય સંસ્કૃતિને જાણવી.
- ભારતીય સાહિત્ય પશ્ચિમી સાહિત્ય કરતાં કઈ રીતે જુદું પડે છે તે જાણવું.
- ભારતીય અને ભારતીયતાની વિકાસની વિભાવનાના સ્થિત્યંતરોનો અભ્યાસ કરવો.
- ભારતીય સાહિત્યની પ્રતિનિધિરૂપ કૃતિઓનો અભ્યાસ કરવો.

એકમ I

Credits : 1

Minutes : 15

Marks - 25

ભારતીય સાહિત્ય - સંજ્ઞા અને વિભાવના ભારતીયતાની વિભાવના અને નિર્ધારક તત્વો.
(ભારતીયતા - પ્રાદેશિકતા, ભારતીયતા - રાષ્ટ્રીયતા, ભારતીયતા - વૈશ્વિકતા)

એકમ II

Credits : 1

Minutes : 15

Marks - 25

ગુજરાતી સાહિત્યમાં ભારતીયતા

એકમ III

Credits : 1

Minutes : 15

Marks - 25

મેઘહૃદય, વસંત બાપટ અનુ. સુરેશ દલાલ, એસ.એન. ડી.ટી. પ્રકાશન, પ્ર. આ. ૧૯૯૨

એકમ IV

Credits : 1

Minutes : 15

Marks - 25

કાર્મેલીન, દામોદર માવજો, અનુ. દર્શના ધોળકિયા, સાહિત્ય અકાદમી, દિલ્હી, ૨૦૦૮

અંતર્ગત મૂલ્યમાપન : 50 Marks
બહિર્ગત મૂલ્યમાપન : 50 Marks

સંદર્ભ ગ્રંથો :

૧. તુલનાત્મક સાહિત્ય : ભારતીય સંદર્ભ : ડૉ.ચૈતન્ય દેસાઈ, ગ્રંથનિર્માણ બોર્ડ,
૨. આધુનિક ભારતીય સાહિત્ય : અનુ. જયંત બક્ષી, સાહિત્ય અકાદમી, દિલ્હી, ૧૯૭૬.
૩. 'સ્વાધ્યાય' : અંક એપ્રિલ-સપ્ટેમ્બર ૧૯૯૬ ડૉ. નરેશ વેદ
૪. ભારત વર્ષેર ઇતિહાસેર ધારા : રવીન્દ્રનાથ ટાગોર, રવીન્દ્ર નિબંધમાળા- ૨. સાહિત્ય અકાદમી, દિલ્હી.
૫. ઇન્ડિયન લિટરેચર : કે. સચ્ચિદાનંદ, સાહિત્ય અકાદમી, દિલ્હી.
૬. એનસાયકલોપીડિય ઓફ ઇન્ડિયન લિટરેચર : સાહિત્ય અકાદમી, દિલ્હી.
૭. સાહિત્ય સંદર્ભે વૈશ્વિકતા, ભારતીયતા, ગુજરાતીતા - રચના અને સંરચના : હરિવલ્લભ ભાયાણી.
૮. પૂર્વાપર : ભોળાભાઈ પટેલ, આર. આર. શેઠની કં.
૯. રાષ્ટ્રીય એકતા ઓર ભારતીય સાહિત્ય ઇન્ડિયન લિટરેચર : સંપા. યોગેન્દ્ર ગોસ્વામી.
૧૦. ભારતીય સાહિત્ય : ડૉ. બળવંત જાની અને અન્ય, સૌરાષ્ટ્ર યુનિ. પ્રકાશન.
૧૧. ભારતીય સાહિત્ય : 'સ્વાધ્યાય' - અંક : એપ્રિલ - સપ્ટેમ્બર ૧૯૯૬ નરેશ વેદ
૧૨. એન ઇન્ડિયન લિટરેચર - ભા. ૧, ૨, ૩ : એ. કે. વોર્ડર, ગુજરાત સાહિત્ય અકાદમી, ગાંધીનગર, ૧૯૫૭.

અથવા

Semester : I / M.A. I

Faculty Name : Arts (Gujarati)

Year : 2012 - 13, 2013 - 14, 2014 - 15

Paper : V(ii)

શીર્ષક : અનુવાદ અને ભાષાંતરકલા

Sub : Code :

Credit : 4

Hours : 60

Marks : 100

હેતુ/ઉદ્દેશ્ય :-

- અનૂદિત સાહિત્યનું મહત્વ સમજવું, સાંસ્કૃતિક આદાન-પ્રદાન ક્ષેત્રે સાહિત્યિક પ્રભાવની ચર્ચા કરી વિદ્યાર્થીનીઓની આ ક્ષેત્રે અભિરુચિ કેળવવી.
- વિવિધ સાહિત્ય પ્રકારના અનુવાદમાં નડતી મુશ્કેલીઓ અને સમસ્યાઓ સવિગત સમજાવવા.
- ભાષાંતર, અનુવાદ અને રૂપાંતર વચ્ચેના સામ્ય-ભેદ સ્પષ્ટ કરવા.
- નિયત ગદ્યખંડો, કવિતાઓ (હિંદી, મરાઠી અને અંગ્રેજી)ના અનુવાદની તાલીમ આપી. વિદ્યાર્થીનીઓના શબ્દ-ભંડોળ અને ભાષાકીય સજ્જતાને વધારવી.

એકમ I

Credits : 1

Minutes : 15

Marks - 25

‘અનુવાદ’- સંજ્ઞા, મહત્વ, સ્વરૂપ અને પ્રયોજન. - અનુવાદ - ક્ષેત્ર અને સીમા.
- અનુવાદ - કલા, વિજ્ઞાન કે કૌશલ ?

એકમ II

Credits : 1

Minutes : 15

Marks - 25

અનુવાદકની સજ્જતા અને ઉપકરણો
(કોશ, પારિભાષિક શબ્દાવલિ વગેરે)

સમસ્યા, પ્રકારો (શાબ્દિક અનુવાદ, શબ્દપ્રતિશબ્દ અનુવાદ, ભાવાનુવાદ, રૂપાંતર અનુસર્જન, પુનઃ અનુવાદ)
સાહિત્ય અને સાહિત્યેતર અનુવાદના પ્રશ્નો.

એકમ III

Credits : 1

Minutes : 15

Marks - 25

સર્જનાત્મક કૃતિઓ અને સાહિત્ય વિવેચના
અનુવાદની સમસ્યાઓ અને મર્યાદાઓ

એકમ IV

Credits : 1

Minutes : 15

Marks - 25

ભાષાંતર, અનુવાદ અને રૂપાંતર વચ્ચેનો સામ્ય-ભેદ

- હિન્દી, મરાઠી, અંગ્રેજી સાહિત્યિક ગદ્યખંડ અથવા
કવિતાનો ગુજરાતીમાં અનુવાદ કરવો

- પર્યાયો, કહેવતો, રુઢિપ્રયોગો, સમાનર્થી, વિરોધાર્થી,

શબ્દો વગેરેનો હિન્દી, મરાઠી અથવા અંગ્રેજી અને અન્ય ભાષામાંથી ગુજરાતીમાં અનુવાદ કરવો.

અંતર્ગત મૂલ્યમાપન : 50 Marks

બહિર્ગત મૂલ્યમાપન : 50 Marks

સંદર્ભ ગ્રંથો :

૧. અનુવાદવિજ્ઞાન : મોહનભાઈ પટેલ, ગુજરાત વિદ્યાપીઠ, અમદાવાદ, ૧૯૭૦.
૨. અનુવાદકલા : ડૉ. એન. ઈ. વિશ્વનાથ અચ્ચર, અનુ. નવનીત મદ્રાસી, આદર્શ પ્રકાશન, ૧૯૮૮.
૩. અનુવાદની સમસ્યાઓ : મોહનભાઈ પટેલ, ગુજરાત વિદ્યાપીઠ, અમદાવાદ, ૧૯૭૫.
૪. અનુવાદવિજ્ઞાન : ડૉ. રામગોપાલસિંહ, પાર્શ્વ પ્રકાશન, અમદાવાદ, ૧૯૮૮.
૫. પ્રસ્તુત : ડૉ. પ્રવીણ દરજી, ગુર્જર ગ્રંથરત્ન કાર્યાલય, અમદાવાદ, ૧૯૮૩.
૬. અનુવાદ અંગે : નગીનદાસ પારેખ, સંપા. રમણ સોની, ભારતીય સાહિત્ય અકાદમી, દિલ્હી.
૭. અનુવાદ વિજ્ઞાન : ડૉ. રામગોપાલ સિંહ, પાર્શ્વ પ્રકાશન, ૨૦૧૧.
સ્વરૂપ ઓર સમસ્યાએ

અથવા

Semester : I / M.A. I

Faculty Name : Arts (Gujarati)

Year : 2012 - 13, 2013 - 14, 2014 - 15

Paper : V(iii)

શીર્ષક : લિપિવિજ્ઞાન, લેખનકલા અને હસ્તપ્રતવિદ્યા

Sub : Code :

Credit : 4

Hours : 60

Marks : 25

હેતુ/ઉદ્દેશ્ય :-

- સાંપ્રત સમયના મુદ્રિત સાહિત્યનો ઇતિહાસ અત્યંત મહત્વપૂર્ણ છે. તે માટે ભાષાના ઉચ્ચારિત અને લિખિત રૂપને ભણવાનો ઉપક્રમ.
- ભાષા મનુષ્યસમાજની સાથે ઉદ્ભવેલી બાબત છે. ભાષાનું લિખિત રૂપ સમયાંતરે, સ્થળ વિશેષ પ્રમાણે બદલાતું રહ્યું છે તે માટે કોઈપણ ભાષા સાહિત્યના વિદ્યાર્થીઓ માટે લિપિવિજ્ઞાનની સમજ ધરાવવી જરૂરી છે.
- લેખનકલાનો ઇતિહાસ સંશોધન પ્રવૃત્તિની વણખેડાયેલી દિશા તરફ દોરે છે તે દર્શાવવું.
- પ્રાચીન હસ્તપ્રતોમાં ભંડારાયેલો ભારતીય સાહિત્યનો અભ્યાસ કરવાની નિપુણતા કેળવવી.

એકમ I

Credits : 1

Minutes : 15

Marks - 25

લિપિવિજ્ઞાન : શાસ્ત્રીય સમજ (ભાષાની પરિભાષા, ઉત્પત્તિ અને પ્રસાર)

લિપિની ઉપયોગીતા અને ઉત્પત્તિ

પ્રાચીન લિપિઓ અને તેના વિવિધ સ્વરૂપો, લિપિઓનું વર્ગીકરણ.

એકમ II

Credits : 1

Minutes : 15

Marks - 25

લેખનકળાનું મહત્વ અને તેનો વિકાસ.

ભારતની લેખનકળાનો ઇતિહાસ અને સાધનો.

ભારતની લિપિઓનો પરિચય (બ્રાહ્મી, ખરોષ્ટિ, દેવનાગરી)

એકમ III

Credits : 1

Minutes : 15

Marks - 25

હસ્તપ્રત વિદ્યા

હસ્તપ્રત: વિભાવના, મહત્વ

હસ્તપ્રતો : સ્વરૂપ અને સાધનો

હસ્તપ્રત જાળવણીની પદ્ધતિઓ

હસ્તપ્રત ધરાવતાં કેન્દ્રો

એકમ IV

Credits : 1

Minutes : 15

Marks - 25

હસ્તપ્રતોને આધારે પાઠસંપાદન

સંપાદનની સમસ્યાઓ, સંપાદનની શાસ્ત્રીય પદ્ધતિ,

હસ્તપ્રતોને આધારે થયેલાં સંપાદનો.

અંતર્ગત મૂલ્યમાપન : 50 Marks

બહિર્ગત મૂલ્યમાપન : 50 Marks

સંદર્ભ ગ્રંથો :

1. લિપિ, ભારતી વેદ, વિશ્વકોષ ટ્રસ્ટ પ્રકાશન
2. હસ્તપ્રત અને બળવંત જાની, પાર્શ્વ પ્રકાશન, અમદાવાદ, ૨૦૦૧
3. પ્રાચીન લેખનકળા તેનાં સાધનો, મુનિશ્રી પૂણ્યવિજયજી, લા.દ. ભારતીય સંસ્કૃતિ વિદ્યામંદિર, ૨૦૦૭.
4. હસ્તપ્રત વિદ્યા, વિશ્વકોષ ટ્રસ્ટ પ્રકાશન.
5. હસ્તપ્રતોને આધારે પાઠ સંપાદન, હરિવલ્લભ ભાયાણી, લા.દ. ભારતીય સંસ્કૃતિ વિદ્યામંદિર, ૨૦૦૭
6. લેખનકલા કા ઇતિહાસ : ભાગ ૧, ૨ ઇશ્વરચંદ્ર રાહી, ઉત્તરપ્રદેશ, હિન્દી સંસ્થાન, લખનૌ, ૧૯૮૩
7. હસ્તપ્રતવિદ્યા અને આગમ સાહિત્ય, સંપા. નિરંજન વોરા, ગુજરાત વિદ્યાપીઠ, ૨૦૦૦

૮. ભારતભારતી (બધી જ ભારતીય ભાષાઓનો દેવનાગરી લિપિના માધ્યમથી પરિચય આપતી પુસ્તકમાળા), રાષ્ટ્રભાષા પ્રચાર સમિતિ, વર્ધા, મહારાષ્ટ્ર.
૯. લિપિ અને જોડણીની જોડે એક સફર, નિશીથ ધ્રુવ, પ્રકાશક પોતે, ૧૯૯૮
પ્રાપ્તિ સ્થાન : એન. એમ. ત્રિપાઠી
૧૦. ગુજરાતી હસ્તપ્રતોની યાદી, સં.કે.કા. શાસ્ત્રી, ગુજરાત વર્નાક્યુલર સોસાયટી.
૧૧. ગુજરાતના હસ્તભંડારો, 'પરબ', કનુભાઈ શેઠ, ઓક્ટોબર, ૧૯૮૦, અંક - ૧૦ વર્ષ ૨૧ મું.
૧૨. લિપિવિમર્શ, 'વિદ્યાપીઠ', સળંગ અંક - ૧૩ - ૧ જાન્યુઆરી-માર્ચ ૨૦૦૦, પૃ. ૫૦-૫૧.
૧૩. કાગળની પ્રાચીન હસ્તપ્રતોની સુરક્ષા, 'વિદ્યાપીઠ', સળંગ અંક - ૧૩-૧ જાન્યુઆરી, ૧૯૭૫, પૃ. ૫-૧૮.
૧૪. પ્રાચીન ભારતીય લિપિમાળા, રાયબહાદુર પંડિત ગૌરીશંકર હીરાચંદ ઓઝા.
અનુવાદક : લક્ષ્મી નારાયણ ઓઝા, સાહિત્ય અકાદમી, દિલ્હી, ૧૯૭૭.
૧૫. An Alphabetical List of Manuscripts in the Oriental Ins., સં.નામ્બિયાર રાઘવન, બરોડા,
(સંસ્કૃત, પ્રાકૃત, અપભ્રંશ, જૂની ગુજરાતીની હસ્તપ્રતો) વડોદરા ઓરીએન્ટલ ઇન્સ્ટીટ્યુટ, મ.સ. ૧૯૪૨
(૩ ગ્રન્થો)

Semester : II / M.A. I

Faculty Name : Arts (Gujarati)

Year : 2012 - 13, 2013 - 14, 2014 - 15

Paper : VI-1

શીર્ષક : અનૂદિત કૃતિઓ (ભારતીય, વૈશ્વિક)

Sub : Code :

Credit : 4

Hours : 60

Marks : 100

હેતુ/ઉદ્દેશ્ય :-

- અન્ય ભારતીય ભાષાઓ અને વિશ્વની ભાષાઓની અનૂદિત કૃતિઓના અભ્યાસ દ્વારા સાહિત્યિક પ્રવૃત્તિઓની જાણકારી મેળવવી.
- અનૂદિત સાહિત્ય કૃતિઓ દ્વારા તે જે ભાષાની હોય તે ભાષાનો ભાષક સમાજ, સંસ્કૃતિ, કલાત્મક પ્રયોજનનો અભ્યાસ કરવો.

એકમ I

Credits : 1

Hrs. : 15 Marks - 25

“મનોહર છે તો પણ...” - સુનીતા દેશપાંડે, અનુ. સુરેશ દલાલ,
એસ.એન.ડી.ટી. યુનિ. પ્રકાશન, ૧૯૯૨.

એકમ II Credits : 1 Hrs. : 15 Marks - 25

“આરણ્યક” - બિભૂતિભૂષણ બંદોપાધ્યાય, અનુ. ચંદ્રકાંત મહેતા, સાહિત્ય અકાદમી, દિલ્હી.

એકમ III Credits : 1 Hrs. : 15 Marks - 25

“ઓથેલો”- શેક્સપીયર, અનુ. મનસુખલાલ ઝવેરી, ગંગોત્રી ટ્રસ્ટ, ૧૯૭૮.

એકમ IV Credits : 1 Hrs. : 15 Marks - 25

“આઉટ સાઈડર”- અલ્બેર કામૂ, અનુ. રવીન્દ્ર ઠાકોર, આદર્શ પ્રકાશન,

અંતર્ગત મૂલ્યમાપન : 50 Marks

બહિર્ગત મૂલ્યમાપન : 50 Marks

સંદર્ભ ગ્રંથો :

૧. બંગાળી સાહિત્યની રૂપરેખા : સુકુમાર સેન, અનુ. ભોળાભાઈ પટેલ, સાહિત્ય અકાદમી, દિલ્હી, ૧૯૮૨.
૨. સુનીતા દેશપાંડે : અરુણા જાડેજા, ઉદ્દેશ, ૨૦૦૯.
૩. અંગ્રેજી સાહિત્યનું રેખાદર્શન : મધુસુદન પારેખ, પાર્શ્વ પ્રકાશન.
૪. શેક્સપીયર: સંત પ્રસાદ ભટ્ટ, ગુજરાતી સાહિત્ય પરિષદ, ૧૯૯૭.
૫. ઈતરજન : અનુ. ભારતી દલાલ, બુટાલા પ્રકાશન, વડોદરા.

Semester : II / M.A. I

Faculty Name : Arts (Gujarati)

Year : 2012 - 13, 2013 - 14, 2014 - 15

Paper : VII - 2

શીર્ષક : ભારતીય સાહિત્ય મીમાંસા.

Sub : Code :

Credit : 4

Hours : 60

Marks : 100

હેતુ/ઉદ્દેશ્ય :-

- ભારતીય કાવ્યશાસ્ત્રની પરંપરાઓનો ખ્યાલ મેળવવો.

- ભારતીય કાવ્યશાસ્ત્રમાં ભિન્ન ભિન્ન પ્રાચીન સિદ્ધાન્તોની સ્થાપના અને મતમતાંતરોનો સવિસ્તાર અભ્યાસ કરવો.
- રસ, ધ્વનિ, વક્રોક્તિ, ઔચિત્ય, રીતિના સ્થાપક અને પ્રવર્તક આચાર્યોના સિદ્ધાંતોનો પરિચય આપવો.

એકમ I

Credits : 2

Minutes: 30

Marks - 50

- અલંકાર વિચાર
- ધ્વનિ વિચાર
- ઔચિત્ય વિચાર

એકમ II

Credits : 2

Minutes: 30

Marks - 50

- વક્રોક્તિ વિચાર
- રીતિ વિચાર
- રસ વિચાર

અંતર્ગત મૂલ્યમાપન : 50 Marks

બહિર્ગત મૂલ્યમાપન : 50 Marks

સંદર્ભ ગ્રંથો :

૧. શ્રી મમ્મટાચાર્ય હત 'કાવ્યપ્રકાશ'
(ગુજરાતી અનુવાદ ભા. ૧.) : અનુવાદક - રા. વિ. પાઠક, રસિકલાલ છોટાલાલ પરીખ,
ગુજરાત, પુરાતત્વ મંદિર, અમદાવાદ, સં. ૧૯૮૦,
સન ૧૯૨૪.
૨. ભારતીય સાહિત્યશાસ્ત્ર : ગણેશ ત્ર્યંબક દેશપાંડે, અનુ. જશવંતી દવે, વોરા એન્ડ કં.
અમદાવાદ, ૧૯૭૩.
૩. ભારતીય કાવ્યસિદ્ધાંત : નટુભાઈ રાજપરા, જયંત કોઠારી
૪. સંસ્કૃત કાવ્યશાસ્ત્રમાં રીતિવિચાર : રાજેન્દ્ર નાણાવટી, પ્રકાશક પોતે, સુરત, પ્ર. આ. ૧૯૭૪.
૫. કાવ્યતત્ત્વવિચાર શ્રેણી 'ધ્વનિ' : સંપા. સુમન શાહ, લે. રમેશ શુક્લ, પાર્શ્વ પ્રકાશન,
અમદાવાદ, પ્ર. આ. ૧૯૮૮.
૬. અભિનવનો રસવિચાર : નગીનદાસ પારેખ, બી.એસ. શાહની કં.
અમદાવાદ, ૧૯૬૮.
૭. રસાભાસ : નગીનદાસ પારેખ, સંસ્કૃતિ, ૧૯૬૩, પ્ર. ૪૬૭-૪૭૮.
૮. વક્રોક્તિ - કુન્તકનો કાવ્યસિદ્ધાંત : પ્રમોદકુમાર પટેલ, ફાર્બસ ત્રૈ. જુલાઈ. ડિસે. ૧૯૭૩,
પૃ. ૫૯-૬૭.
૯. ઔચિત્યનો સિદ્ધાંત : પ્રમોદકુમાર પટેલ, ફાર્બસ ત્રૈ. ઓકટો. ડિસેમ્બર. ૧૯૭૨,
પૃ. ૧-૧૩.
૧૦. પ્રાચીન કાવ્યશાસ્ત્ર : આર. પી. કંગલે, અનુ. જશવંતી દવે, જયા મહેતા,
વોરા એન્ડ કં. અમદાવાદ, ૧૯૭૮.

૧૧. રમણીયતાનો વાગવિકલ્પ

: સિતાંશુ યશશ્ચંદ્ર, આર. આર. શેઠની કું., મુંબઈ,
અમદાવાદ, ૧૯૭૮.

Semester : II / M.A. I

Faculty Name : Arts (Gujarati)

Year : 2012 - 13, 2013 - 14, 2014 - 15

Paper : VIII-3

શીર્ષક : અર્વાચીન પદ્યકૃતિઓનો અભ્યાસ.

Sub : Code :

Credit : 4

Hours : 60

Marks : 100

હેતુ/ઉદ્દેશ્ય :-

- અર્વાચીન ગુજરાતી સાહિત્યપ્રવાહને ધ્યાનમાં રાખી કાવ્યકૃતિઓનો સમગ્રલક્ષી અભ્યાસ કરવો.
- અર્વાચીન ગુજરાતી કવિતાના સ્વરૂપ અને વિકાસ સંદર્ભે નિયત કૃતિઓનું મહત્ત્વ દર્શાવવું.
- કવિતા પ્રકાર અંતર્ગત સ્વરૂપભિન્નતા, નાવિન્યનો ભાવ તેમ જ ભાષાની દ્રષ્ટિએ અભ્યાસ કરવો.

એકમ I

Credits : 2

Hrs. : 30

Marks - 50

કાવ્ય વિશેષ મણિલાલ દેસાઈ - સં. સુરેશ દલાલ, એસ.એન.ડી.ટી. વિ. યુનિ. પ્રકાશન
કવિપરિચય, સર્જક વિશેષ, કાવ્યબાની, ભાવવિશ્વ, સર્જકકર્મનો અભ્યાસ.

એકમ II

Credits : 2

Hrs. : 30

Marks - 50

વખાર - સિતાંશુ યશશ્ચંદ્ર, આર. આર. શેઠની કું., ૨૦૦૬.

આધુનિક કવિતા - પરિચય, યુગવિશેષ

કાવ્યબાની, ભાવવિશ્વ, સર્જકકર્મનો અભ્યાસ

અંતર્ગત મૂલ્ય માપન : 50 Marks

બહિર્ગત મૂલ્યમાપન : 50 Marks

સંદર્ભ ગ્રંથો :

૧. સ્વતંત્ર્યોત્તર ગુજરાતી ગીત

: સ્વરૂપ અને વિકાસ, પથિક પરમાર, પ્રકાશન પોતે, આદર્શ પ્રકાશન,
પ્ર. આ. ૧૯૯૪

૨. કવિ સિતાંશુ યશશ્ચંદ્રની કાવ્યસિધ્ધિ : સાહિત્યસંનિધિ, પૃ. ૨૦-૨૪ ઉષા ઉપાધ્યાય.
 ૩. ચાર કવિઓ (સિતાંશુ વિશે) : સુરેશ દલાલ, એન. એમ. ત્રિપાઠી, મુંબઈ.
 ૪. સિતાંશુ યશશ્ચંદ્રની કવિતા : ભરત સોલંકી, પાર્શ્વ પ્રકાશન.
 ૫. મારા સમકાલીન કવિ મણિલાલ દેસાઈ : ચિનુ મોદી, સોનલ પ્રકાશન, અમદાવાદ.
 ૬. રાનેરી 'લીલો અવાજ' : પ્રવીણ દરજી, વિદ્યાપીઠ, જાન્યુ. ફેબ્રુ. '૬૯, પૃ. ૩૭-૪૨.
 ૭. રાવજી મણિલાલની કવિતા એક દષ્ટિપાત : પ્રત્યુદગાર, પૃ. ૮૮- ૯૭.
 ૮. મણિકાન્તથી મણિલાલ : સિલાસ પટેલિયા, પૃ. ૨૫-૩૧.

Semester : II / M.A. II

Faculty Name : Arts (Gujarati)

Year : 2012 - 13, 2013 - 14, 2014 - 15

Paper : IX-4

શીર્ષક : વિવેચનના અભિગમો.

Sub : Code :

Credit : 4

Hours : 60

Marks : 100

હેતુ/ઉદ્દેશ્ય :-

- સર્જન, ભાવન અને વિવેચન - સાહિત્યવિચાર માટેના મુખ્ય કેન્દ્રો છે. સાહિત્યકૃતિ અને કૃતિવિવેચન બે એકમેકને ઉપકારક પ્રવૃત્તિઓ છે તે દર્શાવવું.
- વિવેચન સાહિત્યકૃતિના ગોપિત ઈંગિતોને ઉઘાડી આપવાનો ઉપક્રમ છે. સાહિત્યકૃતિની વાંચન પરંપરાને આધારે વિવેચનના એકાધિક અભિગમોને તપાસવાનો ઉપક્રમ.
- ઉચ્ચશિક્ષણની વિદ્યાર્થીનીઓની કૃતિવિશ્લેષણ પધ્ધતિ તાર્કિક બને અને તે માટેની દ્રષ્ટિ કેળવાય.

એકમ I

Credits : 1

Hrs. : 15 Marks - 25

વિવેચન - સંજ્ઞા, સ્વરૂપ, મહત્ત્વ, કાર્યક્ષેત્ર,
વિવિધ અભિગમોનો પરિચય.

એકમ II

Credits : 1

Hrs. : 15 Marks - 25

સમાજશાસ્ત્રીય અભિગમ
સમાજશાસ્ત્રીય અભિગમનો વિગતે અભ્યાસ
મનોવિશ્લેષણાત્મક અભિગમ
મનોવિશ્લેષણાત્મક અભિગમનો વિગતે અભ્યાસ

એકમ III

Credits : 1

Hrs. : 15 Marks - 25

ગર્ભગાથા - હિમાંશી શેલત, અરુણોદય પ્રકાશન

એકમ III

Credits : 1

Hrs. : 15 Marks - 25

પેરેલિસિસ - ચંદ્રકાંત બક્ષી, નવભારત સાહિત્ય મંદિર, મુંબઈ.

અંતર્ગત મૂલ્યમાપન : 50 Marks

બહિર્ગત મૂલ્યમાપન : 50 Marks

સંદર્ભ ગ્રંથો :

૧. વાત આપણા વિવેચનની : શિરીષ પંચાલ, સંવાદ પ્રકાશન, વડોદરા, ૨૦૦૪.
૨. ફલશ્રુતિ : લાભશંકર પુરોહિત, સંવાદ પ્રકાશન, વડોદરા, ૧૯૯૯.
૩. વિવેચનનું વિવેચન : જયંત કોઠારી, ગૂર્જર પ્રકાશન, અમદાવાદ, પ્ર. આ.
૪. વિવેચનના વિવિધ અભિગમો : સંપા. બળવંત જાની, ગુજરાતનો અધ્યાપક સંઘ.
૫. શબ્દલોક : પ્રમોદકુમાર પટેલ, પ્ર. પોતે, સુરત, પ્ર. આ. ૧૯૭૮.
૬. રૂપરચનાવાદ : નીતા ભગત, યુનિ. ગ્રંથ નિર્માણ બોર્ડ, અમદાવાદ.
૭. વિવેચન : દર્શિની દાદાવાલા, પાર્શ્વ પ્રકાશન.
૮. વિવેચન સંદર્ભ : રમણ સોની, પાર્શ્વ પ્રકાશન.
૯. સમાજશાસ્ત્ર વિશ્વકોષ : હરિકૃષ્ણ રાવત, રાવત પ્રકાશન, દિલ્હી.
૧૦. અર્વાચીન કોશ : ગુજરાતી સાહિત્ય પરિષદ.
૧૧. મનોવિજ્ઞાન માર્ગદર્શિકા : ડૉ. ગિરીશ સોલંકી, પાર્શ્વ પ્રકાશન, પ્ર. આ. ૨૦૧૧.
૧૨. ફોઈડ : હર્ષિદા પંડિત, પરિચય ટ્રસ્ટ, મુંબઈ.
૧૩. ચેતના પ્રવાહાંકિત નવલકથા : ડૉ. અનિલા દલાલ, યુનિ. ગ્રંથ નિર્માણ બોર્ડ, ગુજરાત રાજ્ય, અમદાવાદ, ૧૯૯૪.
૧૪. બક્ષી એક જીવની : જયંતિલાલ મહેતા, નવભારત સાહિત્ય મંદિર, મુંબઈ, ૧૯૯૨.
૧૫. ચંદ્રકાંત બક્ષીથી ફેરો : સુમન શાહ, પાર્શ્વ પ્રકાશન, ૧૯૭૩, ૧૯૯૩.
૧૬. પરિધિ : દિગ્વીશ મહેતા, આર. આર. શેઠની કં., ૧૯૭૬.
૧૭. જેન્ડર (જાતિલિંગ) ના સામાજિકરણ : નૂતન જાની, એતદ, જાન્યુ-માર્ચ, ૨૦૧૧.
સંદર્ભે 'ગર્ભગાથા'નો અભ્યાસ

Semester : II / M.A. I

Faculty Name : Arts (Gujarati)

Year : 2012 - 13, 2013 - 14, 2014 - 15

નોંધ નીચેનામાંથી કોઈપણ એક પેપરનો અભ્યાસ કરવો.

Paper : X-5(i)

શીર્ષક : આધુનિક અને અનુઆધુનિક સંજ્ઞા ગુજરાતી સાહિત્ય.

Sub : Code :

Credit : 4

Hours : 60

Marks : 100

હેતુ/ઉદ્દેશ્ય :-

- સાહિત્યનો અભ્યાસ સરળતાથી થઈ શકે તે માટે તેના દીર્ઘ સમયફલકને વિભિન્ન યુગોમાં વિભાજિત કરાયું છે. સાહિત્ય સર્જન અને સાહિત્ય વિવેચન આંતરબાહ્ય પરિબળોથી પ્રભાવિત હોય છે.
- આધુનિક અને અનુઆધુનિક સંદર્ભે પરંપરાગત વૃત્તિવલણો અને પ્રવાહો કયા પ્રકારના હતા? શા માટે તેવા હતા? વ. પ્રશ્નોનો અભ્યાસ વિદ્યાર્થીનીઓને કરાવવો અને તે દિશામાં સમજ કેળવવી.

એકમ I

Credits : 1

Hrs. : 15

Marks - 25

આધુનિક, આધુનિકતા, અનુઆધુનિકતા : સંજ્ઞા, સ્વરૂપ અને સંકલ્પના.

એકમ II

Credits : 1

Hrs. : 15

Marks - 25

પરંપરા અને આધુનિકતા

પરંપરા અને અનુઆધુનિકતા

આધુનિકતા અને અનુઆધુનિકતાને ઘડનારાં પરિબળો.

એકમ III

Credits : 1

Hrs. : 15

Marks - 25

ગુજરાતી સાહિત્યમાં આધુનિકતા

ઈત્તરા - સુરેશ જોશી, બુટાલા પ્રકાશન, બરોડા, સં. ૨૦૨૧

- યુગ વિશેષ, સર્જક વિશેષ, ભાવવિશ્વ

કાવ્યબાની, સર્જકકર્મનો અભ્યાસ

એકમ IV

Credits : 1

Hrs. : 15

Marks - 25

ગુજરાતી સાહિત્યમાં અનુઆધુનિકતા

'હિમાંશી શેલતની વાર્તાસૃષ્ટિ' સંપા. મણિલાલ પટેલ, વોરા પ્રકાશન, અમદાવાદ, પ્ર. આ. ૧૯૪૮.

અંતર્ગત મૂલ્ય માપન : 50 Marks
બહિર્ગત મૂલ્યમાપન : 50 Marks

સંદર્ભ ગ્રંથો :

૧. આધુનિકતા : એક સંકુલ સંપ્રત્યય, બિપિન આશર, પાર્શ્વ પ્રકાશન.
૨. સાહિત્યમાં આધુનિકતા : સુમન શાહ, પાર્શ્વ પ્રકાશન, પ્ર. આ. ૨૦૦૬.
૩. ગુજરાતી સાહિત્યમાં આધુનિકતાવાદ : પ્રમોદકુમાર પટેલ, ગુજરાતી સાહિત્ય અકાદમી, ગાંધીનગર, પ્ર. આ. ૧૯૯૩.
૪. કિંચિત : સુરેશ જોશી, બુટાલા પ્રકાશન, વડોદરા, પ્ર. આ. ૧૯૭૩.
૫. અનુઆધુનિકતાવાદ : સંપા. ચન્દ્રકાન્ત ટોપીવાલા, ભોળાભાઈ પટેલ, ગુજરાતી સાહિત્ય પરિષદ, અમદાવાદ.
૬. અનુઆધુનિકતા અને આપણે : સુમન શાહ, પાર્શ્વ પ્રકાશન, પ્ર. આ. ૨૦૦૮.
૭. અઈંદસમીમાંસા : ચન્દ્રકાન્ત ટોપીવાલા, પાર્શ્વ પ્રકાશન, પ્ર. આ. ૨૦૦૬.
૮. સુરેશ જોશીથી સુરેશ જોશી : ડૉ. સુમન શાહ, પાર્શ્વ પ્રકાશન, અમદાવાદ, ૨૦૦૦
૯. સુરેશ જોશી : ચંદ્રકાન્ત ટોપીવાલા, ગ્રંથનિર્માણ બોર્ડ
૧૦. સુરેશ જોશીનું સાહિત્યવિશ્વ : ડૉ. શિરીષ પંચાલ, સાહિત્ય અકાદમી, ગાંધીનગર.
૧૧. આધુનિકતા અને ગુજરાતી આધુનિક કવિતા : ભોળાભાઈ પટેલ, આર. આર. શેઠ, અમદાવાદ, મુંબઈ, પ્ર. આ. ૧૯૮૭.
૧૨. કાવ્યબાની : નીતિન મહેતા - ક્ષિતિજ સંશોધન પ્રકાશન કેન્દ્ર, વડોદરા, ૨૦૦૧.
૧૩. લીલાવતી મુનશીથી હિમાંશી શેલત : ભારતી દલાલ.
૧૪. પરિષ્કૃત વાર્તા અને બીજા લેખો : મણીલાલ હ. પટેલ, પાર્શ્વ પ્રકાશન, ૨૦૧૦.

અથવા

Semester : II / M.A. I

Faculty Name : Arts (Gujarati)

Year : 2012 - 13, 2013 - 14, 2014 - 15

Paper : X- 5(ii)

શીર્ષક : ગુજરાતીમાં ચરિત્રાત્મક સાહિત્ય.

Sub : Code :

Credit : 4

Hours : 60

Marks : 100

હેતુ/ઉદ્દેશ્ય :-

- નિયત સાહિત્યસ્વરૂપના અભ્યાસ દ્વારા ચરિત્રાત્મક સાહિત્યના સ્વરૂપગત પરિવર્તનના વિવિધ તબક્કાના સંદર્ભે કૃતિઓના તલસ્પર્શી વિવેચનાત્મક અભ્યાસ કરવો.
- સ્વરૂપ અને કૃતિઓના અભ્યાસ દ્વારા જ્ઞાનક્ષિતિજ વિસ્તારવી અને સાહિત્ય પરત્વેની અભિરુચિ કેળવવી.
- નિયત સાહિત્યસ્વરૂપના અભ્યાસ સંદર્ભે ચરિત્રાત્મક (આત્મકથા) સર્જકનો પરિચય, ભાષા વિનિયોગ, વાતાવરણ, ભાવ પરિસ્થિતિ, કથનરીતિ વગેરેનો અભ્યાસ કરવો.

એકમ I

Credits : 2

Hrs. : 30

Marks - 50

ચરિત્ર સાહિત્ય વિભાવના, લાક્ષણિકતાઓ, પ્રકાર.

એકમ II

Credits : 2

Hrs. : 30

Marks - 50

આત્મકથા સાહિત્ય : સ્વરૂપ અને લાક્ષણિકતા

બિલ્લો ટિલ્લો ટચ : ગુણવંત શાહ, આર. આર. શેઠની કં., ૧૯૯૭.

અંતર્ગત મૂલ્યમાપન : 50 Marks

બહિર્ગત મૂલ્યમાપન : 50 Marks

સંદર્ભ ગ્રંથો :

૧. ચરિત્ર સાહિત્ય : સ્વરૂપ, વિકાસ અને મહત્ત્વની કૃતિઓ, પ્રસાદ બ્રહ્મભટ્ટ, પાર્શ્વ પ્રકાશન, ૧૯૯૨.
૨. જીવન ચરિત્ર : મણિલાલ પટેલ, ચંદ્રમૌલી પ્રકાશન.
૩. આત્મકથા : સતીશ વ્યાસ, ચંદ્રમૌલી પ્રકાશન.
૪. આત્મકથા : સ્વરૂપ અને વિકાસ : ડૉ. રસીલા ચંદ્રકાન્ત કડીઆ, સદ્ભાવ પ્રકાશન, અમદાવાદ, પ્ર. આ. ૧૯૮૫.
૫. ચરિત્ર સાહિત્ય : સ્વરૂપ સ્વરૂપ અને વિકાસ : ઉપેન્દ્ર ભટ્ટ.
૬. નંદશંકર જીવનચિત્ર : વિનાયકરાવ મહેતા.
૭. વોલ્ટ વ્હિટમન : સુરેશ દલાલ, એસ. એન. ડી. ટી. યુનિ. પ્રકાશન. ૧૯૮૪.
૮. Truth and Opinion : C. V. Wedgewood.
૯. The Curious Art of Autobiography : H.N. Wetherd
૧૦. જીવનચરિત્ર : મણિલાલ દેસાઈ, અરુણોદય પ્રકાશન.

અથવા

Semester : II / M.A. I

Faculty Name : Arts (Gujarati)

Year : 2012 - 13, 2013 - 14, 2014 - 15

Paper : X- 5 (iii)

શીર્ષક : સમૂહમાધ્યમો અને સાહિત્ય.

Sub : Code :

Credit : 4

Hours : 60

Marks : 100

હેતુ/ઉદ્દેશ્ય :-

- સમૂહમાધ્યમોના કાર્યક્ષેત્રમાં ગુજરાતી ભાષાનો વિનિયોગ દર્શાવવો.
- સમૂહ માધ્યમો અને ગુજરાતી ભાષાની વર્તમાન સંદર્ભે જાણકારી મેળવવી.
- વિવિધ સમૂહમાધ્યમોનો પરિચય અને સ્વરૂપની જાણકારી મેળવવી.
- સમૂહમાધ્યમો અને સાહિત્યના સંબંધોની ગતિવિધિ મેળવવી.

એકમ I

Credits : 1

Hrs. : 15

Marks - 25

સમૂહ માધ્યમો : દ્રશ્યશ્રાવ્ય માધ્યમોનું સ્વરૂપ, પરિભળો, પ્રભાવનો તુલનાત્મક અભ્યાસ.

સમૂહ માધ્યમો : વર્તમાન પત્ર, રેડિયો, ટેલિવિઝન, ફિલ્મ કમ્પ્યુટર.

એકમ II

Credits : 1

Hrs. : 15

Marks - 25

સમૂહમાધ્યમ અને સાહિત્ય

સ્વરૂપ, કાર્યક્ષેત્ર, પ્રયોજન, ગતિવિધિ

એકમ III

Credits : 1

Hrs. : 15

Marks - 25

સાહિત્ય અને પત્રકારત્વ, પત્રકારત્વની ઓળખ, વર્તમાનપત્રનું વહીવટી માળખું, પત્રકારની સજ્જતા, પત્રકારત્વનો વ્યાપ, સિદ્ધિ અને મર્યાદા.

એકમ IV

Credits : 1

Hrs. : 15

Marks - 25

રેડિયો, ટેલિવિઝન, કમ્પ્યુટર : દ્રશ્યશ્રાવ્ય માધ્યમોનો પરિચય.

રેડિયો, ટેલિવિઝન પરના દ્રશ્યશ્રાવ્ય વાર્તાલાપો. કમ્પ્યુટર પરના સાહિત્યિક બ્લોગ.

ગુજરાતી વેબસાઇટ્સ : વિશેષતાઓ અને મર્યાદાઓ.

અંતર્ગત મૂલ્યમાપન : 50 Marks

બહિર્ગત મૂલ્યમાપન : 50 Marks

સંદર્ભ ગ્રંથો :

૧. સમૂહમાધ્યમ અને સાહિત્ય : સં. પ્રીતિ શાહ, પાર્શ્વ પ્રકાશન.
૨. સાહિત્ય અને પત્રકારત્વ : સં. કુમારપાળ દેસાઈ, ગુજરાત સાહિત્ય પરિષદ.
૩. માધ્યમમીમાંસા : યાસીન દલાલ, પાર્શ્વ પ્રકાશન.
૪. માધ્યમવિમર્શ : યાસીન દલાલ, પાર્શ્વ પ્રકાશન.
૫. ફિલ્માવલોકન : અભિજિત વ્યાસ.
૬. સાહિત્યરંગી પત્રકારત્વ : ડૉ. અમીતા ઠાકોર, નવભારત સાહિત્ય મંદિર, ૧૯૯૮.
૭. સ્વાતંત્ર્યોત્તર ગુજરાતી પત્રકારત્વ : વિષ્ણુ પંડ્યા, પાર્શ્વ પ્રકાશન, ૨૦૧૧.
૮. મીડિયા મેસેજ : સુમન શાહ, પાર્શ્વ પ્રકાશન, ૨૦૧૧.
૯. પ્રસારણની પાંખે : સં. યાસીન દલાલ, પાર્શ્વ પ્રકાશન, ૨૦૧૧.
૧૦. સિનેમાની સૃષ્ટિ : સં. યાસીન દલાલ, પાર્શ્વ પ્રકાશન, ૨૦૧૧.
૧૧. સત્સંગ સિનેમાનો : સં. યાસીન દલાલ, પાર્શ્વ પ્રકાશન, ૨૦૧૧.
૧૨. જનસંપર્કનું જગત : સં. યાસીન દલાલ, પાર્શ્વ પ્રકાશન, ૨૦૧૧.
૧૩. હિન્દીમેં મિડીયાલેખન ઓર અનુવાદ : ડૉ. રામગોપાલ સિંહ, પાર્શ્વ પ્રકાશન, ૨૦૧૧.
૧૪. પત્રકારિતા પ્રશિક્ષણ : ડૉ. રામગોપાલ સિંહ, પાર્શ્વ પ્રકાશન, ૨૦૧૧.
૧૫. સાહિત્યિક પત્રકારત્વ : કિશોર વ્યાસ, પાર્શ્વ પ્રકાશન.

Semester : III / M.A. II

Faculty Name : Arts (Gujarati)

Year : 2012 - 13, 2013 - 14, 2014 - 15

Paper : XI-1

શીર્ષક : અર્વાચીન સાહિત્ય સ્વરૂપ અને કૃતિઓનો અભ્યાસ.

Sub : Code :

Credit : 4

Hours : 60

Marks : 100

હેતુ/ઉદ્દેશ્ય :-

- ગુજરાતી અર્વાચીન નિયત સાહિત્ય સ્વરૂપની ભૂમિકાને ધ્યાન રાખી સ્વરૂપગત વિશેષતા, પરંપરા કે પ્રયોગશીલતાની સમજ મેળવવી.

- ભાવ, ભાષા, પ્રયોગની દ્રષ્ટિએ અર્વાચીન સાહિત્ય સ્વરૂપનો ઊંડાણથી અભ્યાસ કરવો.
- ગુજરાતી અર્વાચીન નિયત સાહિત્ય સ્વરૂપની ભૂમિકાને ધ્યાનમાં રાખી નિયત કૃતિઓનો અભ્યાસ કરવો.

એકમ I Credits : 1 Hrs. : 15 Marks - 25

ઊર્મિકાવ્ય : સંજ્ઞા, ઉદ્ભવ, વિભાવના, લક્ષણો અને સ્વરૂપ.

એકમ II Credits : 1 Hrs. : 15 Marks - 25

ઊર્મિકાવ્યના પ્રકારો અને વિકાસ

એકમ III Credits : 1 Hrs. : 15 Marks - 25

બાહુક - ચિનુ મોદી, આર. આર. શેઠની કં., બી.આ. ૧૯૯૯.

એકમ IV Credits : 1 Hrs. : 15 Marks - 25

કાવ્યવિશેષ - કાન્ત : સં. સુરેશ દલાલ, એસ.એન.ડી.ટી. પ્રકાશન, ૧૯૯૧.

સંદર્ભ ગ્રંથો :

૧. ઊર્મિ કાવ્ય : ચિમનલાલ ત્રિવેદી, ચંદ્રશંકર ભટ્ટ, ૨૦૦૦
૨. કાવ્ય નિર્ઝર : (ઊર્મિકાવ્ય સ્વરૂપ અને વિકાસ) : પ્રસાદ બ્રહ્મભટ્ટ, પાર્શ્વ પ્રકાશન, ૧૯૮૮.
૩. લિરિક અને લગરિક : ચંદ્રવદન મહેતા, ૧૯૬૫.
૪. લિરિક : બ.ક. ઠાકોર.
૫. ગુજરાતી કાવ્ય પ્રકારો : ડોલરરાય માંકડ
૬. કાન્ત વિશે : બૃગુરાય અંજારિયા, સંપા. જયંત કોઠારી, સુધા અંજારિયા, આર. આર. શેઠની કં., મુંબઈ, ૧૯૮૩.
૭. અનુભાવ (કાન્તના ખંડ કાવ્ય એક દૃષ્ટિકોણ) : નલિન રાવળ, વોરા પ્રકાશન, અમદાવાદ, ૧૯૭૫.
૮. ભારતીય સાહિત્યના નિર્માતા કાન્ત : ચંદ્રકાંત શેઠ, ભારતીય સાહિત્ય અકાદમી, દિલ્હી, ૧૯૯૦.
૯. અદ્યતન કવિતા : રઘુવીર ચૌધરી, આર. આર. શેઠની કં., અમદાવાદ, ૧૯૭૬.
૧૦. સાહિત્યમાં આધુનિકતા : સુમન શાહ, પાર્શ્વ પ્રકાશન, અમદાવાદ.
૧૧. ખંડકાવ્ય સ્વરૂપ અને વિકાસ : ચિનુ મોદી, પાર્શ્વ પ્રકાશન, ૨૦૦૧.
૧૨. નળ-દમયંતી કથાનો વિકાસ : ર. ચી. શાહ, પ્રકાશક-લેખક પોતે, ૧૯૮૦.

Semester : III / M.A. II

Faculty Name : Arts (Gujarati)

Year : 2012 - 13, 2013 - 14, 2014 - 15

Paper : XII-2

શીર્ષક : પાશ્ચાત્ય સાહિત્યમીમાંસા

Sub : Code :

Credit : 4

Hours : 60

Marks : 100

હેતુ/ઉદ્દેશ્ય :-

- પશ્ચિમનાં સાહિત્ય મીમાંસકોનો અભ્યાસ કરતાં પહેલાં પશ્ચિમનાં વિવેચન સાહિત્યનો આછો નકશો આપો.
- પાશ્ચાત્ય કાવ્યતત્ત્વમીમાંસાના અગત્યના મીમાંસકોની કાવ્યવિચારણાઓનો અભ્યાસ કરવો.

એકમ I

Credits : 1

Hrs. : 15

Marks - 25

- લોન્જાઈનસ - ઉદાત્તતત્ત્વવિચાર
- કોલરિજ - કલ્પનાવિચાર અને કાવ્યવિચાર
- આઈ. એ. રિચર્ડસ - પ્રત્યાયનવિચાર અને કાવ્યવિચાર

એકમ II

Credits : 1

Hrs. : 15

Marks - 25

- મેથ્યુ આર્નલ્ડ - જીવનસમીક્ષાવિચાર
- ટી. એસ. એલિયટ - કાવ્યવિચાર
- ઝાક દેરિદા - કલાવિચાર

અંતર્ગત મૂલ્યમાપન : 50 Marks

બહિર્ગત મૂલ્યમાપન : 50 Marks

સંદર્ભ ગ્રંથો :

૧. પ્લેટો, એરિસ્ટોટલ, લોન્જાઈનસની કાવ્યવિચારણા : જયંત કોઠારી, ગૂર્જર ગ્રંથરત્ન કાર્યાલય, અમદાવાદ, ૨૦૦૪.
૨. પશ્ચિમનું સાહિત્ય વિવેચન ભાગ -૧,૨ : શિરીષ પંચાલ, યુનિવર્સિટી ગ્રંથ નિર્માણ બોર્ડ, અમદાવાદ, ૧૯૯૨.
૩. મેથ્યુ આર્નલ્ડ : ભરત મહેતા, પાર્શ્વપ્રકાશન, અમદાવાદ, ૨૦૦૨.
૪. કવિવિવેચક એલિયટ : સુમન શાહ, પાર્શ્વ પ્રકાશન, અમદાવાદ
૫. ઉદાત્તતત્ત્વ : અનુ. ચન્દ્રશંકર ભટ્ટ, ગુજરાત યુનિ. અમદાવાદ.

૬. ટી. એસ. એલિયટ વિશેષાંક	: સં. ધીરૂ પરીખ, કવિલોક પ્રકાશન, અમદાવાદ, ૧૯૮૯.
૭. ફલશ્રુતિ	: લાભશંકર પુરોહિત, સંવાદ પ્રકાશન, વડોદરા, ૧૯૯૯.
૮. બહુસંવાદ	: ચન્દ્રકાન્ત ટોપીવાળા, પાર્શ્વપ્રકાશન, અમદાવાદ, ૨૦૦૧.
૯. સિદ્ધાન્તે કિમ્	: સુમન શાહ, પાર્શ્વ પ્રકાશન, અમદાવાદ.
૧૦. A History of Modern Criticism	: Rene Wellek, Jonathan Cope Lqss. 1955
૧૧. Literature Theory and Criticism	: Noeton Anthology, Oxford Uni. London, 2006

Semester : III / M.A. II

Faculty Name : Arts (Gujarati)

Year : 2012 - 13, 2013 - 14, 2014 - 15

Paper : XIII-3

શીર્ષક : સંશોધનશાસ્ત્ર

Sub : Code :

Credit : 4

Hours : 60

Marks : 100

હેતુ/ઉદ્દેશ્ય :-

- સંશોધન વિશેની સમજ આપી તેના શાસ્ત્રીય જ્ઞાન વિશે વિદ્યાર્થીનીઓને સજ્જ કરવા.
- સંશોધન અને સાહિત્યિક સંશોધન, તેની ઉપયોગિતા અને તેથી થતાં લાભો વિશે જણાવવું.
- સંશોધનની પદ્ધતિનું મહત્ત્વ તથા તેના સોપાનોની જાણકારી મેળવવી.

એકમ I

Credits : 1

Hrs. : 15

Marks - 25

સંશોધન અને સાહિત્યસંશોધન
વિભાવના, ઉદ્દેશ, લાક્ષણિકતાઓ
કાર્યક્ષેત્ર (કાર્યક્ષેત્રો, કૃતિ, કર્તા, યુગ, સાહિત્ય સ્વરૂપો)

એકમ II

Credits : 1

Hrs. : 15

Marks - 25

સંશોધન પૂર્વેનો અભ્યાસ અને સંશોધનની સજ્જતા
માહિતી એકત્રીકરણ, ક્ષેત્રકાર્ય, ગ્રંથાલય, વગેરેનો અભ્યાસ.

એકમ III

Credits : 1

Hrs. : 15

Marks - 25

સાહિત્યિક સંશોધનની પદ્ધતિઓ, નિરીક્ષણ પદ્ધતિ, પ્રશ્નાવલી પદ્ધતિ, મુલાકાત પદ્ધતિ, વૈજ્ઞાનિક પદ્ધતિ
ગ્રંથાલય પદ્ધતિ

એકમ IV

Credits : 1

Hrs. : 15 Marks - 25

પૂર્વધારણા, સામગ્રીચયન, નિરીક્ષણ, પરીક્ષણ, મૂલ્યાંકન, સૂચન, પરિશિષ્ટ, સંદર્ભસૂચિ, પાદટીપ અને સારલેખન

અંતર્ગત મૂલ્યમાપન : 50 Marks

બહિર્ગત મૂલ્યમાપન : 50 Marks

સંદર્ભ ગ્રંથો :

૧. સાહિત્ય સંશોધનની પદ્ધતિ : ચંપૂ વ્યાસ, યુનિવર્સિટી ગ્રંથ નિર્માણ બોર્ડ, ૧૯૮૧.
૨. સાહિત્ય સંશોધન વિશે : સુમન શાહ, પાર્શ્વ પ્રકાશન, ૨૦૦૦.
૩. સંશોધનની પ્રવિધિ : સી. વી. મહેતા, પાર્શ્વ પ્રકાશન, ૧૯૯૮.
૪. સંશોધન પદ્ધતિ અને હરિભાઈ દેસાઈ, યુનિવર્સિટી ગ્રંથ નિર્માણ બોર્ડ, ૧૯૭૩.
૫. Introduction to Research, Tyrus Hillway, 1956.
૬. The Craft of Research, Wayne C., Booth and others, Uni. of Chicago Press, 2nd ed. 2003.
૭. તુલનાત્મક સાહિત્ય : ધીરુ પરીખ, ગુજરાત યુનિ. ૧૯૮૪.
૮. તુલનાત્મક સાહિત્યભ્યાસ : અશ્વિન દેસાઈ
૯. તત્વસંદર્ભ : પ્રમોદકુમાર પટેલ.
૧૦. તુલનાત્મક સાહિત્યભ્યાસ : વસંત બાપટ, અનુ. જયા મહેતા, એસ. એન. ડી. ટી. યુનિ. ૧૯૮૬.

Semester : III / M.A. II

Faculty Name : Arts (Gujarati)

Year : 2012 - 13, 2013 - 14, 2014 - 15

Paper : XIV-4

શીર્ષક : ગ્રંથકારનો અભ્યાસ

Sub : Code :

Credit : 4

Hours : 60

Marks : 100

હેતુ/ઉદ્દેશ્ય :-

- સાહિત્યના વિકાસમાં મહત્વનું યોગદાન આપનારા ગ્રંથકારનો અભ્યાસ કરવો.
- સાહિત્યવિશ્વમાં તેના સાહિત્યિક પ્રદાનથી માહિતગાર થવું.
- ગ્રંથકારના સાહિત્યનો અભ્યાસ કરતી વખતે તેની પાશ્ચાત્યભૂમાં રહેલાં સાહિત્યિક, સાંસ્કૃતિક પરિબળો અને પ્રવાહોનો પરિચય મેળવવો.

- ગ્રંથકારે પ્રયોજેલ વિવિધ સ્વરૂપોનો પરિચય મેળવી કૃતિઓનો સવિગત અભ્યાસ કરવો.

એકમ I Credits : 1 Hrs. : 15 Marks - 25

રા. વિ. પાઠક - વ્યક્તિ અને યુગસંદર્ભ.

એકમ II Credits : 1 Hrs. : 15 Marks - 25

રા. વિ. પાઠકની સાહિત્યિક વિવેચના

એકમ III Credits : 1 Hrs. : 15 Marks - 25

કવિ રા. વિ. પાઠકનો અભ્યાસ

એકમ IV Credits : 1 Hrs. : 15 Marks - 25

વાર્તાકાર રા. વિ. પાઠકનો અભ્યાસ.

અંતર્ગત મૂલ્યમાપન : 50 Marks

બહિર્ગત મૂલ્યમાપન : 50 Marks

સંદર્ભ ગ્રંથો :

૧. રા. વિ. પાઠક - વ્યક્તિગત અને વાક્યમ્ય : હસમુખ દોશી, આદર્શ પ્રકાશન.
૨. રા. વિ. પાઠક : જયંત પાઠક, આદર્શ પ્રકાશન.
૩. ધૂમકેતુ અને દ્વિરેફની વાતો : સંપા. સુરેશ દલાલ, જયા મહેતા, એસ.એન.ડી.ટી. પ્રકાશન પ્ર. આ. ૧૯૮૨.
૪. વાત આપણા વિવેચનની : શિરીષ પંચાલ, સંવાદ પ્રકાશન, વડોદરા, ૨૦૦૫.
૫. રા. વિ. પાઠક - પરિશીલન ગ્રંથ : સંપા. હીરા પાઠક અને અન્ય, ગુજરાત સાહિત્ય અકાદમી, ગાંધી નગર, પ્ર. આ. ૧૯૮૫.
૬. દ્વિરેફની વાતો - ૧, ૨, ૩ - રા. વિ. પાઠક : ગૂર્જર ગ્રંથરત્ન કાર્યાલય, અમદાવાદ, પ્ર. આ. સં. ૧૯૮૧.
૭. શેષનાં કાવ્યો : રા. વિ. પાઠક, ગૂર્જર ગ્રંથરત્ન કાર્યાલય, અમદાવાદ, પ્ર. આ. ૧૯૩૮.
૮. સાહિત્યલોક : રા. વિ. પાઠક, ગૂર્જર ગ્રંથરત્ન કાર્યાલય, અમદાવાદ, પ્ર. આ. ૧૯૫૪.
૯. અર્વાચીન કાવ્ય સાહિત્યનાં વહેણો : ૧, ૨ : રા. વિ. પાઠક.
૧૦. સાહિત્ય પ્રાણ અને પ્રવર્તન : ચંદ્રકાંત શેઠ, પ્રકા. આર. આર. શેઠ, મુંબઈ, પ્ર. આ. ૧૯૮૧.

Semester : III / M.A. II

Faculty Name : Arts (Gujarati)

Year : 2012 - 13, 2013 - 14, 2014 - 15

નોંધ : નીચેનામાંથી કોઈપણ એક કોર્સનો અભ્યાસ કરવો.

Paper : XV-5(i)

શીર્ષક : ગાંધીવિચાર અને સાહિત્ય

Sub : Code :

Credit : 4

Hours : 60

Marks : 100

હેતુ/ઉદ્દેશ્ય :-

- વિશ્વ પ્રસિદ્ધ ચિંતક મહાત્મા ગાંધીનો ગુજરાતી સાહિત્ય સંસ્કૃતિ અને સમાજ પરના પ્રભાવનો અભ્યાસ કરવો. ગાંધીવિચારની વ્યાપકતા, પ્રસ્તુતતાનો અભ્યાસ કરવો.
- ગાંધીજી અને ગાંધી વિચારધારા તેમજ આ વિચારધારાને આગળ ધપાવનારા ચિંતકો અને કૃતિઓનો અભ્યાસ કરવો.
- ગાંધીચિંતન પ્રેરિત સુદીર્ઘ પરંપરાથી અને ગાંધી વિચારણાથી વિદ્યાર્થીઓ અવગત થાય તે દ્રષ્ટિએ અભ્યાસ ધ્યાનમાં લેવો.

એકમ I

Credits : 1

Hrs. : 15

Marks - 25

ગાંધીજી : વ્યક્તિત્વ અને વાક્યમય

ગાંધી વિચારધારા : સામાજિક, આર્થિક, રાજકીય, સાંસ્કૃતિક વિચારો.

એકમ II

Credits : 1

Hrs. : 15

Marks - 25

ગુજરાતી સાહિત્ય અને ગાંધી વિચારધારા

ગાંધી યુગની કવિતા સાહિત્યનો અભ્યાસ.

એકમ III

Credits : 1

Hrs. : 15

Marks - 25

સમૂળી કાંતિ' - કિશોરીલાલ મશરૂવાળા, નવજીવન પ્રકાશન, ૧૯૪૮.

એકમ IV

Credits : 1

Hrs. : 15

Marks - 25

'હિંદ સ્વરાજ' - ગાંધીજી, નવજીવન પ્રકાશન.

અંતર્ગત મૂલ્યમાપન : 50 Marks
બહિર્ગત મૂલ્યમાપન : 50 Marks

સંદર્ભ ગ્રંથો :

૧. ગુજરાતી સાહિત્ય પર ગાંધીજીનો પ્રભાવ : હરીશ વ્યાસ.
૨. ગાંધીજી : કેટલાક સ્વાધ્યાય લેખો : નગીનદાસ પારેખ, શ્રી ના. દા. મ. વિ. મું.
૩. ગાંધી જેવા મેં જોયાં, જાણ્યાં : વિનોબા ભાવે.
૪. ગુજરાતી સાહિત્યમાં ગાંધીજી : કાકાસાહેબ કાલેલકર.
૫. ગુજરાતી સાહિત્યનો ઇતિહાસ (ગાંધી યુગ) : ધીરુભાઈ ઠાકર, ગુજરાતી સાહિત્ય પરિષદ.
૬. હિન્દ સ્વરાજ : કાન્તિ શાહ.
૭. હિન્દ સ્વરાજ : કનક તિવારી.
૮. હિન્દ સ્વરાજ : ત્રિદીપ સુર્લદ.
૯. સમૂળી કાન્તિ અને બીજા લેખો : નગીનદાસ પારેખ.
૧૦. ગાંધીજીનો સાહિત્ય કળાવિચાર : બુધ્ધિપ્રકાશ, ડિસેમ્બર, ૧૯૬૯, ફેબ્રુઆરી, ૧૯૭૦, માર્ચ, ૧૯૭૦.
૧૧. ગાંધીજી : સી. ના. પટેલ, કુમકુમ પ્રકાશન, પ્ર. આ. ૧૯૭૯, બી.આ. ૧૯૮૩.
૧૨. ગાંધીજી : જીવન અને વિચાર : આચાર્ય કૃપલાની.
૧૩. મહાત્મા ગાંધી શતાબ્દી ગ્રંથ : નગીનદાસ પારેખ.
૧૪. ગાંધી જ્ઞાન કોશ : ચંદુલાલ પટેલ, પ્રવીણ પ્રકાશન.

અથવા

Semester : III / M.A. II

Faculty Name : Arts (Gujarati)

Year : 2012 - 13, 2013 - 14, 2014 - 15

Paper : XV-5(ii)

શીર્ષક : સમાજ, સંસ્કૃતિ, ઇતિહાસ અને સાહિત્ય.

Sub : Code :

Credit : 4

Hours : 60

Marks : 100

હેતુ/ઉદ્દેશ્ય :-

- સાહિત્ય સર્જન માટેનું માધ્યમ ભાષા છે. ભાષા સમાજની નિષ્પત્તિ છે. સમાજ, સાહિત્ય, ઇતિહાસ અને સંસ્કૃતિની પીઠિકા પર સાહિત્યની ગતિવિધિનો અભ્યાસ કરવો.

- સાહિત્યકલા સ્વયત્ત હોવા છતાં અનેકાનેક સંદર્ભો સાથે સંકળાયેલી પણ હોય છે. સાહિત્યને પ્રભાવિત કરનારાં સાહિત્યના સર્જન માટે પ્રેરક થનારા આંતરવિદ્યા શાખાકીય પરિબળોનો અભ્યાસ કરવો.

એકમ I Credits : 1 Hrs. : 15 Marks - 25

સમાજ : સંજ્ઞા, વિભાવના અને સ્વરૂપ.
સમાજ અને માનવજીવન, સામાજિકતા અને માનવીય ચેતના
ભારતીય સમાજની વિશેષતાઓ.

એકમ II Credits : 1 Hrs. : 15 Marks - 25

સંસ્કૃતિ : સંજ્ઞા, વિભાવના, ઘડનારાં પરિબળો
માનવસંસ્કૃતિનું પ્રવાહ દર્શન (પૂર્વ-પશ્ચિમ)

એકમ III Credits : 1 Hrs. : 15 Marks - 25

ઈતિહાસ : સંજ્ઞા, વિભાવના અને સ્વરૂપ
ઈતિહાસ લેખન અને પ્રયોજન
ઈતિહાસ લેખનની વિવિધ પદ્ધતિઓનો પરિચય

એકમ IV Credits : 1 Hrs. : 15 Marks - 25

સાહિત્ય : વિભાવના અને સ્વરૂપ
સાહિત્ય અને સમાજ
સાહિત્ય અને સંસ્કૃતિ
સાહિત્ય અને ઈતિહાસ
સમાજ, સંસ્કૃતિ અને ઈતિહાસ આધારિત કોઈ પણ એક કૃતિનો અભ્યાસ
“ઔરંગઝેબ અને નૈષધરાય” ચિનુ મોદી, આદર્શ પ્રકાશન, ૧૯૯૭.
(ઔરંગઝેબ નાટ્ય કૃતિનો જ અભ્યાસ કરવો)

અંતર્ગત મૂલ્યમાપન : 50 Marks

બહિર્ગત મૂલ્યમાપન : 50 Marks

સંદર્ભ ગ્રંથો :

૧. ઈતિહાસ : સ્વરૂપ અને પદ્ધતિ : રસિકલાલ છોટાલાલ પરીખ, ગુજરાત યુનિવર્સિટી, અમદાવાદ, ૧૯૬૯.
૨. ઈતિહાસ, સમાજ, સાહિત્યમાં ગુજરાત : મકરંદ મહેતા, ગુજરાતી સાહિત્ય પરિષદ, ૨૦૦૮.
૩. સાહિત્યના ઈતિહાસની અભિધારણા : ચંદ્રકાંત ટોપીવાળા, મુંબઈ યુનિવર્સિટી, ૨૦૦૦.
૪. સાંસ્કૃતિક વિવેચન કોશ : આર્યર એસા બર્જર અનુ. શાલિની ટોપીવાળા, પાર્શ્વ પ્રકાશન, ૨૦૦૩.

૫. કલાકારનો ઇતિહાસબોધ	: ભરત મહેતા, મુંબઈ યુનિવર્સિટી, ૨૦૦૮.
૬. ભારતીય સંસ્કૃતિ	: ર. વ. દેસાઈ, શ્રી સયાજી સાહિત્ય માળા, ૧૯૫૪.
૭. કલાસિકલ પોએટ્સ ઓફ ગુજરાત	: ગોવર્ધનરામ ત્રિપાઠી, એન. એમ. ત્રિપાઠી, ૧૯૧૮.
૮. શ્રી અને સૌરભ	: ઉમાશંકર જોશી, ગૂર્જર પ્રકાશન, ૧૯૮૭.
૯. સાહિત્ય અને સમાજ ચેતના	: સં. સુધીરચંદ્ર, સામાજિક અભ્યાસ કેન્દ્ર, સુરત.
૧૦. કાવ્યતત્વ વિચાર	: આનંદશંકર ધ્રુવ, ગૂર્જર પ્રકાશન, ૧૯૪૭.
૧૧. સાહિત્યનું સમાજશાસ્ત્ર :	વિદ્યુત જોશી, પાર્શ્વ પ્રકાશન, ૨૦૦૩.
૧૨. ઓરંગઝેબ અને નૈષધરાય	: ચિનુ મોદી, આદર્શ પ્રકાશન.
૧૩. મોગલ સામ્રાજ્યનો ઇતિહાસ.	
૧૪. સંસ્કૃતિ, સમાજ અને સાહિત્ય :	આર. પી. કુલશ્રેષ્ઠ, રાવત પ્રકાશન, દિલ્હી.

અથવા

Semester : III / M.A. II

Faculty Name : Arts (Gujarati)

Year : 2012 - 13, 2013 - 14, 2014 - 15

Paper : XV-5(iii)

શીર્ષક : સાંપ્રત સાહિત્યિક પ્રવાહો.

Sub : Code :

Credit : 4

Hours : 60

Marks : 100

હેતુ/ઉદ્દેશ્ય :-

- સર્જતા સાહિત્યની ગતિવિધિનો અભ્યાસ કરવો.
- સાંપ્રત જીવનપ્રવાહો સંદર્ભે વિવેચનનો નવતર અભિગમોનો અભ્યાસ કરવો.
- સાંપ્રતપ્રવાહોના અભ્યાસ દ્વારા થતાં જ્ઞાનની ક્ષિતિજના વિસ્તારનો પરિચય આપવો.

એકમ I

Credits : 2

Hrs. : 30

Marks - 50

- ગુજરાતી સાહિત્ય અને નારી ચેતના
(નારીવાદ : આંદોલન અને સ્થિતચંતર)
- ગુજરાતી સાહિત્ય અને દલિત ચેતના
(દલિતવાદ : આંદોલન અને ગતિવિધિ)

એકમ II

Credits : 2

Hrs. : 30

Marks - 50

પર્યાવરણ અને ગુજરાતી સાહિત્ય

(વિભાવના અને અગત્યતા)
ડાયસ્પોરા અને ગુજરાતી સાહિત્ય
(સંજ્ઞા, સંકલ્પના, પરિબળો)

સંદર્ભ ગ્રંથો :

૧. પરબ : નારીવાદ વિશેષાંક, ૧૯૮૯.
૨. શબ્દસૃષ્ટિ : નારી વિશેષાંક, ૨૦૦૨.
૩. નારીવાદ - વિમર્શ અને વિભાવના : ઉર્વશી પંડ્યા, પાર્શ્વ પ્રકાશન.
૪. શબ્દસૃષ્ટિ : દલિત સાહિત્ય વિશેષાંક, ૨૦૦૩
૫. હયાતી : સંપા. હરીશ મંગલમ્, દલિત સાહિત્ય અકાદમી.
૬. દલિત સંપ્રત્યય : વાઘેલા, નરેશ, શબ્દલોક પ્રકાશન, ૨૦૧૦, અમદાવાદ.
૭. હરિશ મંગલમ્ વાર્તામાં દલિત ચેતના : વાઘેલા, નરેશ, આદર્શ પ્રકાશન, ૨૦૧૧.
૮. ડાયસ્પોરા અને પન્ના નાયકની કવિતા : સં. નૂતન જાની, એસ. એન. ડી. ટી. પ્રકાશન, ૨૦૦૭.
૯. વૈશ્વિકીકરણના વહેણ અને વમળો : સં. ઉત્તમ પરમાર, કીમ એજ્યુકેશન સોસાયટી.
૧૦. દરિયાપારના દર્પણમાં : સં. જયંત મહેતા, પ્રીતમ લખલાણી, ઈમેજ પ્રકાશન.
૧૧. બરફના મેઘધનુષ : સં. જયંત મહેતા, પ્રીતમ લખલાણી, ઈમેજ પ્રકાશન.
૧૨. પર્યાવરણ વિજ્ઞાન વિશ્વકોશ : વસીમ અહમદખાન, રજત પ્રકાશન, નવી દિલ્હી, ૨૦૧૧.
ભાગ ૧ થી ૫
૧૩. પર્યાવરણ કેન્દ્રી વિવેચન વિચારણા : નૂતન જાની, પાર્શ્વ પ્રકાશન, પ્ર. આ. ૨૦૧૨
(ઇકોક્રિટીસિઝન)
૧૪. પર્યાવરણ અધ્યયન : એરચ ભરૂચા, અનુ. જી. કે. નંદા, જયશ્રી જોશી, ઓરિએન્ટ
લોન્ગમન, પ્રા. લિ., મુંબઈ, ૨૦૦૮.

S. N. D. T. Women's University

Syllabus Format

**M.A. II Gujarati
(2012 - 13, 2013 - 14, 2014 - 15)**

Faculty Name : Arts (Gujarati)

Course Name: M.A. II

Semester IV (For Regular Students)

Semester : IV / M.A. II

Faculty Name : Arts (Gujarati)

Year : 2012 - 13, 2013 - 14, 2014 - 15

Paper : XVI-1

શીર્ષક : સંશોધકો અને સંશોધનગ્રંથો.

Sub : Code :

Credit : 4

Hours : 60

Marks : 100

હેતુ/ઉદ્દેશ્ય :-

- સંશોધનકાર્ય માટે આવશ્યક જ્ઞાન પ્રાપ્ત થાય તે હેતુ સંદર્ભે ગુજરાતી ભાષાસાહિત્યના સંશોધકો અને સંશોધનગ્રંથોનો અભ્યાસ કરવો.

એકમ I

Credits : 1

Hrs. : 15

Marks - 25

-સંશોધક ઝવેરચંદ મેઘાણી (લોકસાહિત્યક્ષેત્રે પ્રદાન)

એકમ II

Credits : 1

Hrs. : 15

Marks - 25

-સંશોધક હરિવલ્લભ ભાયાણી (ભાષાસાહિત્યક્ષેત્રે પ્રદાન)

એકમ III

Credits : 1

Hrs. : 15

Marks - 25

- ગુજરાતી અને મરાઠી સામાજિક નાટકો (૧૮૫૦ થી ૧૯૦૦)
ડૉ. જગદીશ દવે. નવભારત સાહિત્ય મંદિર, મુંબઈ, ૨૦૦૦

- કાવ્યબાની - ડૉ. નીતિન મહેતા, 'ક્ષિતિજ' સંશોધન પ્રકાશન કેન્દ્ર, મુંબઈ, ૨૦૦૧.

સંદર્ભ ગ્રંથો :

૧. સાહિત્યકાર પરિચયકોશ : સંપા. રમણ સોની અને અન્ય.
૨. મેઘાણી ગ્રંથ - ૧,૨ : ઉમાશંકર જોશી, શારદા મુદ્રણાલય, અમદાવાદ, ૧૯૪૮.
૩. શબ્દનો સોદાગર : સંપા. કનુભાઈ જાની.
૪. મેઘાણી વિવેચન સંદોહન : સંપા. જયંત કોઠારી
૫. મેઘાણીનું સાહિત્ય : વિભિન્ન પરિપ્રેક્ષ્યમાં : ડૉ. બિપિન આશર, પાર્શ્વ પ્રકાશન, અમદાવાદ.
૬. લોકસાહિત્ય : તત્ત્વદર્શન અને મૂલ્યાંકન : ડૉ. બળવંત જાની, ગુજરાત સાહિત્ય અકાદમી, અમદાવાદ.
૭. સર્જક ચેતના : સુમન શાહ, પાર્શ્વ પ્રકાશન, અમદાવાદ.
૮. હરિવલ્લભ ભાયાણી : ડૉ. બળવંત જાની, ગ્રંથ નિર્માણ બોર્ડ.
૯. કાવ્યનું સંવેદન : હરિવલ્લભ ભાયાણી, આર. આર. શેઠની કં., અમદાવાદ. પ્ર. આ. ૧૯૭૬.
૧૦. The Credit of Research : Wayne C. Booth & others. Uni. of Chicago, Press 2nd Edi., 2003.

In semester IV Regular students will do **Research** work of 8 Credits

(વિદ્યાર્થીનીઓએ કોઈપણ એક વિષય નિયત કરી પ્રત્યક્ષ સંશોધન કરવું)

હેતુ અને ઉદ્દેશ્ય : સંશોધન :

૧. અભ્યાસ પ્રક્રિયા દરમ્યાન સંશોધનકાર્યનો પ્રત્યક્ષ અનુભવ મેળવવો.
૨. સંશોધન પ્રક્રિયા દરમ્યાન સંશોધનકાર્યની સજ્જતા વિશેની ક્ષમતાથી માહિતગાર થવું.
૩. સમસ્યાસ્ફુરીકરણથી માંડીને પ્રત્યક્ષીકરણ સુધીનાં સોપાનો વિશેની જાણકારી દ્વારા સંશોધકીય સજ્જતા પ્રાપ્ત કરવી.

Internship of 8 Credits.

હેતુ અને ઉદ્દેશ્ય : કાર્યનિયુક્તિ :

૧. કાર્યનિયુક્તિનો અભ્યાસક્રમમાં સામેલ કરવાથી વિદ્યાર્થીનીઓને પ્રત્યક્ષ કાર્યનો અનુભવ પ્રાપ્ત કરાવવો.
૨. સાંપ્રત સમયની અનિવાર્યતાને લક્ષમાં રાખી વિદ્યાર્થીનીઓને કાર્યનિયુક્તિ માટે સજ્જ કરવી.
૩. કાર્યનિયુક્તિ દ્વારા વિદ્યાર્થીનીઓ માટે રોજગારની તકોનું નિર્માણ કરવું.

Evaluation of Research:

Preparation of Proposal	- 25 Marks	- 1 Cr	- 15 hrs.
Presentation & submission of Proposal	- 25 Marks	- 1 Cr	- 15 hrs.
Report Writing (writing of a Project)	- 100 Marks	- 4 Cr	- 60 hrs.
Presentation of Research Done (Seminar)	- 25 Marks	- 1 Cr	- 15 hrs.
Viva - Voca	- 25 Marks	- 1 Cr	- 15 hrs.

Suggested Places for Internship :

Schools, Colleges Universities.

News Paper Houses

Drama Industries

All India Radio, F. M. Radio, Gyanvaani Channels, Publication Houses, T.V. Channels

N.G.O.'s located at different states.

Assistants to writers

Assistants for Research Projects

Assist for raising study Material

Museums if required

Computer Typing Fields, Others

Student will be sent to any one place for Internship mentioned above.

(For Students of Distance Education)

Semester : IV / M.A. II

Faculty Name : Arts (Gujarati)

(For Distance Education)

Year : 2012 - 13, 2013 - 14, 2014 - 15

Paper : XVI-1

શીર્ષક : ભક્તિ સાહિત્ય

Sub : Code :

Credit : 4

Hours : 60

Marks : 100

હેતુ/ઉદ્દેશ્ય :-

- મધ્યકાલીન ભારતીય સાહિત્યમાં પ્રાપ્ત થતાં સમયથી માહિતગાર થવું.
- મધ્યકાલીન સમયના સાંસ્કૃતિક પરિવેશની જાણકારી મેળવવી.
- મધ્યકાલીન ગુજરાતી સાહિત્યની વિશેષતાઓ જાણવી.
- મધ્યકાલીન ગુજરાતી સાહિત્યનો અભ્યાસ કરવો.

એકમ I

Credits : 1

Hrs. : 15

Marks - 25

- મધ્યકાલીન યુગ : પરિવેશ અને યુગપ્રવર્તક પરિબળો, ભક્તિ આંદોલન.

એકમ II

Credits : 1

Hrs. : 15

Marks - 25

- મધ્યકાલીન ગુજરાતી સાહિત્ય : પદ્યસાહિત્ય.

- મધ્યકાલીન ગુજરાતી સાહિત્ય : કથાસાહિત્ય.

એકમ III

Credits : 1

Hrs. : 15

Marks - 25

(નરસિંહ મહેતા અને મીરાંબાઈની કવિતાનો અભ્યાસ કરવો)

- કાવ્યવિશેષ - નરસિંહ મહેતા, સં. સુરેશ દલાલ, એસ. એન. ડી. ટી. વિ. યુનિ. ૧૯૯૨.

- કાવ્યવિશેષ - મીરાં, સં. સુરેશ દલાલ, એસ. એન. ડી. ટી. વિ. યુનિ. ૧૯૯૧.

એકમ IV

Credits : 1

Hrs. : 15

Marks - 25

પદ્યવાર્તાકાર શામળનો અભ્યાસ

“મદનમોહના” - શામળ, સંપા. હરિવલ્લભ ભાયાણી, પાર્શ્વપ્રકાશન, અમદાવાદ, ૨૦૧૧.

સંદર્ભ ગ્રંથો :

૧. ગુજરાતી સાહિત્યનો ઇતિહાસ ગ્રંથ -૧, : સંપાદક : ઉમાશંકર જોશી, અને અન્ય.
ખંડ ૧-૨.
૨. સાહિત્યકોશ (મધ્યકાળ) : સં. જયંત કોઠારી અને અન્ય,
ગુજરાતી સાહિત્યપરિષદ, અમદાવાદ, ૧૯૯૬.
૩. ગુજરાતી સાહિત્ય (મધ્યકાલીન) : અનંતરાય રાવળ, ગૂર્જર પ્રકાશન, અમદાવાદ, ૧૯૯૨.
૪. ગુજરાતી સાહિત્યની વિકાસરેખા-૧(મધ્યકાળ) : ધીરુભાઈ ઠાકર, ગૂર્જર પ્રકાશન, અમદાવાદ.
૫. ક્લાસિકલ પોએટ્સ ઓફ ગુજરાત : ગો.મા. ત્રિપાઠી, એન. એમ. ત્રિપાઠી, મુંબઈ.
૬. કવિ ચરિત- ૧,૨ : કે. કા. શાસ્ત્રી, ગુજરાત વિદ્યાસભા, અમદાવાદ,
૧૯૫૨.
૭. આપણા કવિઓ : કે. કા. શાસ્ત્રી, ગુજરાત વર્નાક્યુલર સોસાયટી,
અમદાવાદ, ૧૯૪૬.
૮. ગુજરાતી સાહિત્ય સ્વરૂપો : મંજુલાલ મજમુદાર, આચાર્ય બુક ડેપો, વડોદરા, ૧૯૫૪.
૯. મધ્યકાળના સાહિત્યપ્રકારો : ચન્દ્રકાન્ત મહેતા, યુનિ. ગ્રંથ નિર્માણ બોર્ડ, અમદાવાદ.
૧૦. મધ્યકાલીન ગુજરાતી પ્રેમભક્તિની : જયંત કોઠારી, ગૂર્જર પ્રકાશન, અમદાવાદ.
કવિતાધારા (અનુષંગ)
૧૧. નરસિંહ મહેતાની કાવ્યકૃતિઓ : સં. શિવલાલ જેસલપુરા
૧૨. મીરાંના પદો : સં. કે. કા. શાસ્ત્રી, આદર્શ પ્રકાશન, ૨૦૦૧.
૧૩. રામ રતનધનપાયો : સં. પ્રતિભા મ. દવે, આર. આર. શેઠની કંપની,
પ્ર. આ. ૧૯૯૩.

Semester : IV / M.A. II

Faculty Name : Arts (Gujarati)

Year : 2012 - 13, 2013 - 14, 2014 - 15

Paper : XVII-2

શીર્ષક : તુલનાત્મક સાહિત્યાભ્યાસ
(પાઠ્ય ગ્રંથોનો તુલનાત્મક અભ્યાસ)

Sub : Code :

Credit : 4

Hours : 60

Marks : 100

હેતુ/ઉદ્દેશ્ય :-

- તુલનાત્મક સાહિત્ય, સંજ્ઞાનો ઉદ્ભવ, મતમતાંતર અને સિદ્ધાંતોનો સવિસ્તર અભ્યાસ કરો.
- તુલનાત્મક સાહિત્યમાં અનિવાર્યતા, સિદ્ધિ-મર્યાદાની જાણકારી મેળવવી.
- અન્ય ભારતીય ભાષાઓની અનૂદિત કૃતિઓના તુલનાત્મક અભ્યાસ દ્વારા જ્ઞાનક્ષિતિજનો વિસ્તાર કરવો.

એકમ I

Credits : 1

Hrs. : 15 Marks - 25

તુલનાત્મક સાહિત્યાભ્યાસ : હેતુ, વ્યાખ્યા, કાર્યક્ષેત્ર, સ્વરૂપચર્યા, પ્રશ્નાદ્ભૂમિકા (વ્યાખ્યા : હેની રિમાર્ક, એલ્ફિંગ, પિકોઈસ, કુસો, એસ. એસ. પ્રેવર, એફ. શબલ્યૂ ઓડલર અને વસંત બાપટે આપેલી વ્યાખ્યાને આધારે)

એકમ II

Credits : 1

Hrs. : 15 Marks - 25

તુલનાત્મક સાહિત્યની વિભાવના
(મેથ્યૂ આર્નોલ્ડ, મેકોલે, ગ્યૂઈથે અને ટાગોરના મતે)

એકમ III

Credits : 1

Hrs. : 15 Marks - 25

તુલનાત્મક સાહિત્યાભ્યાસ અને અનુવાદનું મહત્વ.

અસર, સાદૃશ્ય તથા પરંપરા.

વિષયવસ્તુ શાસ્ત્ર, શાસ્ત્ર તથા એસ. એસ. પ્રેવરનો વિષયવસ્તુ શાસ્ત્ર વિશેનો મત.

એકમ IV

Credits : 1

Hrs. : 15 Marks - 25

(કૃતિઓનો તુલનાત્મક અભ્યાસ) :

૧. ગીતાંજલિ : રવીન્દ્ર ઠાકુર, અનુ. નગીનદાસ પારેખ, આર. આર. શેઠની કંપની, મુંબઈ ૧૯૭૧. સમ્પક પ્રકાશન, ૧૯૯૦.
૨. વિદાયવેળાએ : ખલિલ જિબ્રાન, અનુ. કિશોરલાલ મશરૂવાળા, નવજીવન ટ્રસ્ટ, મુંબઈ, પાંચમી આવૃત્તિ, ૧૯૯૪.
૩. ગોપીગીત : ભાવાત્મક આસ્વાદ, સુરેશ દલાલ, ઈમેજ પબ્લિકેશન પ્રા. લિ. મુંબઈ, ૧૯૯૮.

સંદર્ભ ગ્રંથો :

૧. તુલનાત્મક સાહિત્ય સ્વરૂપ, પદ્ધતિ, હેતુ : ગુજરાતી સાહિત્યના સંદર્ભમાં, : પરબ, ફેબ્રુ. ૧૯૮૧, લોકભારતી જ્ઞાનસત્ર વિશેષાંક.
૨. તુલનાત્મક સાહિત્ય : ડૉ. ધીરૂ પરીખ, ગુજરાત યુનિવર્સિટી, અમદાવાદ, ૧૯૮૪.

૩. તુલનાત્મક સાહિત્યાભ્યાસ : વસંત બાપટ, અનુ. જયા મહેતા, જશવંતી દવે,
શ્રીમતી નાથીબાઈ દામોદર ઠાકરશી મહિલા વિદ્યાપીઠ,
મુંબઈ, ૧૯૮૭.
૪. તુલનાત્મક સાહિત્યભ્યાસ : અશ્વિન દેસાઈ
૫. તુલનાત્મક સાહિત્ય : ભારતીય સંદર્ભે : ડૉ. ચૈતન્ય દેસાઈ, અંથનિર્માણ બોર્ડ.
૬. આધુનિક ભારતીય સાહિત્ય : અનુ. જયંત બક્ષી.
૭. ભારતીય સાહિત્ય : ડૉ. બળવંત જાની અને અન્ય સૌરાષ્ટ્ર યુનિ. પ્રકાશન.

(For Students of Distance Education)

Semester : IV / M.A. II

Faculty Name : Arts (Gujarati)

Year : 2012 - 13, 2013 - 14, 2014 - 15

Paper : XVIII-3

શીર્ષક : પ્રશિષ્ટ સાહિત્યકૃતિઓનો અભ્યાસ.

Sub : Code :

Credit : 4

Hours : 60

Marks : 100

હેતુ/ઉદ્દેશ્ય :-

- પ્રશિષ્ટ અને પ્રશિષ્ટતાવાદ વિશેની જાણકારી મેળવવી.
- ગુજરાતી સાહિત્યની પ્રશિષ્ટ કૃતિઓનો અભ્યાસ કરવો.

એકમ I

Credits : 2

Hrs. : 30

Marks - 50

- સરસ્વતીચંદ્ર (બૃહતસંક્ષેપ) (નવલકથા)

- ગોવર્ધનરામ માધવરામ ત્રિપાઠી

- સંક્ષેપકાર : ઉપેન્દ્ર પંડ્યા

ગૂર્જર અંથરત્ન કાર્યાલય, અમદાવાદ, પ્ર. આ. ૧૯૬૦, પુનર્મુદ્રણ ૧૯૯૯.

એકમ II

Credits : 2

Hrs. : 30

Marks - 50

-પરિત્રાણ (નાટક) - મનુભાઈ પંચોળી 'દર્શક'.

સંદર્ભ ગ્રંથો :

૧. નવલકથા : ચર્ચા અને ચિકિત્સા : ડૉ. બિપિન આશર, પાર્શ્વ પ્રકાશન.
૨. ગુજરાતી નાટ્યસાહિત્યનો ઉદ્ભવ અને વિકાસ : મહેશ ચોકસી, ગુજરાત સંગીત અને નૃત્ય એકેડમી.
૩. નાટ્યનાન્દી : ભરત મહેતા, પાર્શ્વ પ્રકાશન, અમદાવાદ, ૨૦૦૩.
૪. 'ગોવર્ધનરામ' સમાજશાસ્ત્રીય અભ્યાસ : સં. સુધીરચંદ્ર, સુરત સોશ્યલ સ્ટડી સેન્ટર, દક્ષિણ ગુજરાત યુનિવર્સિટી, સુરત.
૫. દર્શકના દેશમાં : રઘુવીર ચૌધરી, આર. આર. શેઠની કંપની, મુંબઈ, ૧૯૮૦.
૬. દર્શક અધ્યયન ગ્રંથ : સં. રમેશ દવે, બાલગોવિંદ પ્રકાશન, અમદાવાદ, ૧૯૮૪.
૭. પુરાણકથા કૌમુદી : સં. રઘુનાથ બંધુ, નેશનલ પબ્લિશીંગ હાઉસ, ન્યૂ દિલ્હી, ૧૯૬૪.
૮. Mythology : રોલાં બાર્થ.

(For Students of Distance Education)

Semester : IV / M.A. II

Faculty Name : Arts (Gujarati)

Year : 2012 - 13, 2013 - 14, 2014 - 15

Paper : XIX-4

શીર્ષક : ગુજરાતીમાં નારીલેખન

Sub : Code :

Credit : 4

Hours : 60

Marks : 100

હેતુ/ઉદ્દેશ્ય :-

- સ્ત્રી અભ્યાસ સંદર્ભે નારીલેખનનો વિભાવ અને તેની અગત્યતાનો અભ્યાસ કરવો.
- સ્ત્રીજીવન, સમાજ અને સંસ્કૃતિ સંદર્ભે નારી લેખનનો અભ્યાસ કરવો.
- નારીલેખનની સાહિત્યિક ગતિવિધિ, તેની વિશેષતાઓ અને મર્યાદાઓનો અભ્યાસ કરવો.

એકમ I

Credits : 2

Hrs. : 30

Marks - 50

ગુજરાતી નારી લેખનનો ઐતિહાસિક સંદર્ભ.

ગુજરાતી નારી લેખનની વિશેષતાઓ અને મર્યાદાઓ.

એકમ II

Credits : 2

Hrs. : 30

Marks - 50

ઘૂંઘટકાપટ ખોલ - સં. ઉષા ઠક્કર, એસ. એન. ડી. ટી. વિ. યુનિ. ૧૯૯૨

પરલોકેપત્ર - હીરાબેન પાઠક, પ્ર. આ. ૧૯૭૦, સંવર્ધિત ૧૯૮૯, ગૂર્જર ગ્રંથરત્ન કાર્યાલય, અમદાવાદ. 49

સંદર્ભ ગ્રંથો :

૧. વીસમી સદીનું નારીલેખન : રઘુવીર ચૌધરી, અનિલા દલાલ, ગુજરાતી સાહિત્યપરિષદ.
૨. સરોજ પાઠકની શ્રેષ્ઠ વાર્તાઓ : સં. દિલાવરસિંહ જાડેજા, આદર્શ પ્રકાશન, ૨૦૦૧.
૩. વર્ષા અડાલજાની શ્રેષ્ઠ વાર્તાઓ : સં. ઈલા આરબ મહેતા, આદર્શ પ્રકાશન, ૨૦૧૧.
૪. કાવ્યસ્પંદ : ગીતા પરીખ.
૫. ચિરપ્રતીક્ષિતા : નૂતન જાની, પાર્શ્વ પબ્લિકેશન, પ્ર. આ. ૨૦૦૯.
૬. સંવાદ : નૂતન જાની, પાર્શ્વ પ્રકાશન.
૭. શૂન્યતામાં પૂરેલા દરિયાનો તરખાટ : ઉષા ઉપાધ્યાય, ગુજરાત સાહિત્ય અકાદમી, પ્ર. આ. ૨૦૦૭.
૮. સ્ત્રી અને આધુનિક ચેતના (પ્રતિસાદ - મંજુ ઝવેરી) : ઈમેજ પબ્લિકેશન, પ્ર. આ. ૧૯૯૮.
૯. સાહિત્યમાં આધુનિકતા : સુમન શાહ, પાર્શ્વ પ્રકાશન, ૨૦૦૬.
૧૦. ટૂંકી વાર્તા અને હું : 'શબ્દ સૃષ્ટિ' વિશેષાંક, સં. હર્ષદ ત્રિવેદી, ગુજ. સાહિત્ય અકાદમી, અમદાવાદ.
૧૧. નારીવાદ વિમર્શ : સં. ઉર્વશી પંડ્યા, પાર્શ્વ પ્રકાશન, અમદાવાદ, ૨૦૦૮.
૧૨. આધુનિક કવિતા પ્રવાહ : જયંત પાઠક, યુનીલાલ ગાંધી પ્રકાશન, સુરત.
૧૩. કવિતાની સમજ : હેમંત દેસાઈ, યુનિ. ગ્રંથ નિર્માણ બોર્ડ, અમદાવાદ.
૧૪. ગુજરાતી કૃષ્ણપ્રશસ્તિ કાવ્ય

(For Students of Distance Education)

Semester : IV / M.A. II

Faculty Name : Arts (Gujarati)

Year : 2012 - 13, 2013 - 14, 2014 - 15

Paper : XX-5

શીર્ષક : લોકસાહિત્યનું સ્વરૂપ.

(કોઈપણ લોકસાહિત્યનું એકસ્વરૂપ ને તે સંદર્ભે કૃતિનો અભ્યાસ)

Sub : Code :

Credit : 4

Hours : 60

Marks : 100

હેતુ/ઉદ્દેશ્ય :-

- લોકસાહિત્ય સંદર્ભે 'લોક' શબ્દનો અર્થ, વ્યાખ્યા, વિભાવના અને તેનો અભિજાત્ય સાહિત્ય વચ્ચેનો ભેદ સમજવો.

- લોક સંસ્કૃતિનો અને સાહિત્યના સંબંધનો અભ્યાસ કરવો.
- લોકસાહિત્ય તેની વિશેષતા અને નિયત લોક સાહિત્ય સ્વરૂપ કે કૃતિના સંશોધન, અને તેની સમસ્યાઓ વિશે અભ્યાસ કેળવવો.

એકમ I Credits : 1 Hrs. : 15 Marks - 25

લોકસાહિત્ય : સંજ્ઞા, સ્વરૂપ અને લક્ષણો.

એકમ II Credits : 1 Hrs. : 15 Marks - 25

લોકસાહિત્ય અને કંઠસ્થ પરંપરા સાહિત્ય વચ્ચેની ભેદરેખા

એકમ III Credits : 1 Hrs. : 15 Marks - 25

લોકસાહિત્ય અને શિષ્ટ સાહિત્ય વચ્ચેની ભેદરેખા

એકમ IV Credits : 1 Hrs. : 15 Marks - 25

લોકકથા - ઉદ્ભવ, સંજ્ઞા, સ્વરૂપ અને પ્રકારો (વર્ગીકરણ).

ગુજરાતી લોકકથા ક્ષેત્રે ક્ષેત્રીય સંશોધન - સંપાદનો અને તેની સમસ્યાઓ.

સંદર્ભ ગ્રંથો :

૧. લોક સાહિત્ય ભાગ ૧ -૨ : ડૉ. બળવંત જાની અને ડૉ. અંબાદાન રોહડિયા, સૌરાષ્ટ્ર યુનિવર્સિટી પ્રકાશન.
૨. લોક સાહિત્ય વિમર્શ : જયમલ્લ પરમાર
૩. લોક સાહિત્ય : તત્વદર્શન અને મૂલ્યાંકન : સંપા. બળવંત જાની, ગુજરાત સાહિત્ય અકાદમી પ્રકાશન.
૪. લોક સાહિત્યની કથનશૈલી : ડૉ. શાંતિલાલ આચાર્ય.
૫. લોક સાહિત્ય : વિભાવના અને પ્રકાર : હસુ યાજ્ઞિક
૬. લોક વાર્તા : પુષ્કર ચંદાવરકર.
૭. લોક વાર્તાનાં કુળ અને મૂળ : હરિવલ્લભ ભાયાણી.
૮. લોક સાહિત્ય ભણી : ડૉ. બિપિન આશર, ડિવાઈન પ્રકાશન.
૯. લોક ગીત - તત્વ અને તંત્ર : સં. બળવંત જાની, ગુજરાત સાહિત્ય અકાદમી પ્રકાશન.
૧૦. લોક સાહિત્ય અને સંસ્કૃતિ : જયમલ્લ પરમાર
૧૧. ધ સ્ટડી ઓફ ફોકલોર : સી. બી. બર્ન.
૧૨. ગુજરાતી લોક સાહિત્યવિમર્શ : બળવંત જાની, પાર્શ્વપ્રકાશન, અમદાવાદ, પ્ર. આ. ૨૦૧૦.
૧૩. લોક વિદ્યા અને લોક સાહિત્ય : નરેશ વેદ, પાર્શ્વ પ્રકાશન, પ્ર. આ. ૨૦૧૦.

એસ. એન. ડી. ટી. વિમેન્સ યુનિવર્સિટી

PET - Syllabus

Subject : Gujarati

નોંધ : Ph. D. પ્રવેશ પરીક્ષા માટે કુલ બે પ્રશ્નપત્રો હશે.

Paper : I સંશોધનશાસ્ત્ર (જે દરેક વિષયનો વિદ્યાર્થીઓ માટે સમાન હશે).

પી.એચ.ડી.ની પ્રવેશ પરીક્ષા માટેના આ પ્રશ્નપત્રનું માળખું નીચે મુજબનું રહેશે :

Research Aptitude test

The research aptitude test will include :

- Reasoning ability (15% weightage)
- Analytical ability (15% weightage)
- Critical thinking (20% weightage)
- Language comprehension (25% weightage)
- Elementary mathematics ability (20 % weightage)
- Perseverance (5% weightage)

Objectives :

To develop critical, analytical awareness, social concern for language and literature.

To open up new areas of knowledge.

To be supportive towards disciplinary and inter disciplinary research

Paper : II વિષય આધારિત (ગુજરાતી)

આ બંને પ્રશ્નપત્રો ઈચ્છુક સંશોધક ઉમેદવાર (છાત્રા) ઓએ આપવાના રહેશે. આ બંને પ્રશ્નપત્રો માટે પ્રત્યક્ષ અને ઊંડું અધ્યયન અપેક્ષિત છે.

Paper : II માટેનો અભ્યાસક્રમ

ગુજરાતી સાહિત્યનો ઇતિહાસ :

મધ્યકાલીન યુગ : પરિબળો, સ્વરૂપો, અને કૃતિઓ.

અર્વાચીન યુગ : સંસ્થાનવાદનો પ્રભાવ, સંક્રમણ માટેનાં પરિબળો, મુખ્ય સર્જકો અને કૃતિઓ.

પંડિત યુગ : સાહિત્ય સર્જનની ગતિવિધિ, સાહિત્ય વિવેચનની ગતિવિધિ, મુખ્ય સર્જકો, સ્વરૂપો અને કૃતિઓ.

ગાંધી યુગ : ગાંધી વિચારધારા અને સાહિત્ય પર તેનો પ્રભાવ, સાહિત્ય અને સામાજિક અભિગમ, સાહિત્ય અને રાજકીય અભિગમ, મુખ્ય સર્જકો, સ્વરૂપો અને કૃતિઓ.

અનુગાંધી યુગ : રાજેન્દ્ર - નિરંજન યુગની કવિતાનો સઘન અભ્યાસ.

આધુનિક યુગ : યુગ પ્રવર્તક પરિબળો.

સુરેશ જોશીની સાહિત્ય વિચારણા અને તેનો ગુજરાતી સાહિત્ય પર પ્રભાવ.

નિયત સર્જકોનો અભ્યાસ : ગુલામ મોહમ્મદ શેખ, સુરેશ જોશી, સિતાંશુ યશશ્ચંદ્ર, લાભશંકર ઠાકર, નીતિન મહેતા.

નિયત સામયિકોનો અભ્યાસ : ક્ષિતિજ, મનીષા, એતદ, ઊહાપોહ, કૃતિ.

અનુઆધુનિક યુગ : વૈશ્વિકરણ, ઘડનારા પરિભળો, લક્ષણો, મુખ્ય પ્રવાહો.

નારીકેન્દ્રી સાહિત્ય, દલિત કેન્દ્રી સાહિત્ય, ગ્રામજીવન કેન્દ્રી, ડાયસ્પોરા સાહિત્યનો વિગતે અભ્યાસ.

કાવ્યશાસ્ત્ર અને સાહિત્ય વિવેચન :

શબ્દ અને અર્થ

અલંકાર સિદ્ધાંત

રસ સિદ્ધાંત

ધ્વનિ સિદ્ધાંત

રીતિ સિદ્ધાંત

વકોક્તિ વિચાર

ઔચિત્ય વિચાર

પાશ્ચાત્ય વિવેચકો :

પ્લેટોનો સાહિત્યિક વિચાર

એરિસ્ટોટલનો સાહિત્યિક વિચાર

લોન્જાઈનસનો કાવ્ય વિચાર

ટી. એસ. એલિયટનો કાવ્ય વિચાર

ગુજરાતી વિવેચકો :

નવલરામ

આનંદશંકર ધ્રુવ

ઉમાશંકર જોશી

સુરેશ જોશી

ભાષા શાસ્ત્ર :

વર્ણનાત્મક અને ઐતિહાસિક ભાષાવિજ્ઞાન, ભાષાનો સામાન્ય પરિચય :

ભાષાની વ્યાખ્યા, તેનું સામાન્ય સ્વરૂપ,

ભાષા અને બોલી વિજ્ઞાન (પ્રાદેશિક, ધંધાકીય, સામાજિક અને ગુજરાતી ભાષાની બોલીઓનો પરિચય.)

ઐતિહાસિક ભાષા વિજ્ઞાન : (ગુજરાતી ભાષાના સંદર્ભમાં)

ભાષાકીય પરિવર્તન : સ્વરૂપ અને પ્રકારો (ધ્વનિ પરિવર્તન, રૂપ પરિવર્તન, શબ્દ રાશી પરિવર્તન, અર્થ પરિવર્તન, સાદૃશ્ય પરિવર્તન).

પારિવારિક ભાષાકુળો તેની સમજ, પરિચય. (ભારતના ભાષાકુળનો અભ્યાસ તેમાં ગુજરાતી ભાષાનું સ્થાન.)

વર્ણનાત્મક ભાષા વિજ્ઞાન :

ધ્વનિ વિચાર (Phonetic) અને ધ્વનિ ઘટક વિચાર (Phonemics)

ધ્વનિ વિચારની ત્રણ શાખાઓનો પરિચય

ઉચ્ચારણમૂલક ધ્વનિતંત્ર : ઉચ્ચારણ અંગો, ઉચ્ચારણ સ્થાન, ઉચ્ચારિત ધ્વનિઓનું વર્ગીકરણ .

ઉચ્ચારણ સ્થાન અને પ્રયત્નરીતિને આધારે પડતા ધ્વનિઘટકના પ્રકારોનો પરિચય.

ખંડિયધ્વનિઘટક : સ્વર અને તેના પ્રકાર (અગ્ર, મધ્ય, પશ્ચય-પૃષ્ઠ)

વ્યંજન અને તેના પ્રકાર (સ્પર્શ, અનુનાસિક, પ્રકંપી, પાર્શ્વિક, સંઘર્ષી વગેરે.)

અતિખંડીય ધ્વનિ ઘટક : અક્ષર, સંઘ્યક્ષર, જંકચર, કાલમાન, સ્વરભાર, કાકુ વગેરેનો પરિચય.

રૂપવિચાર અને વાક્યવિચાર :

રૂપવિચાર (Morphology) (ગુજરાતી ભાષાના સંદર્ભમાં)

રૂપ, રૂપઘટકની ઓળખ

રૂપઘટકનાં પ્રકારો (બદ્ધ-મુક્ત/વિચ્છિન્ન-અવિચ્છિન્ન/ધાતુ-અધાતુ/અંગ)

વ્યાકરણિક પ્રવર્ગો : લિંગ, વચન, પુરુષ, વિભક્તિ, પ્રયોગ, કાળ, સમાસ, ક્રિયાવિશેષણ, ઉદગારવાચકો, નિપાતો.

વાક્ય વિચાર (Syntax) (ગુજરાતી ભાષાના સંદર્ભમાં)

વાક્ય અને તેનાં પ્રકારો (સાદું, સંકુલ કે મિશ્ર, સંયુક્ત વાક્ય)

વિધિવાચક, નિષેધવાચક, પ્રશ્નાર્થ, સંકેતાત્મક, આદતવાચી,

કર્તરિ - કર્મણી- પ્રેરક રચનાઓ.

રૂપાખ્યાનગત અને વાક્યગત સંબંધો, વાક્યરચનાના નિકટસ્થ અવયવો.

ભારતીય સાહિત્ય :

કૃતિઓ :-

વાલ્મીકિ કૃત 'રામાયણ',

વ્યાસરચિત 'મહાભારત',

કાલિદાસકૃત 'અભિજ્ઞાન શાકુંતલ',

ટાગોર કૃત 'ગોરા',

પ્રેમચન્દ્ર કૃત 'ગોદાન.

ચિ.ત્રં. ખાનોલકરન 'ચાની'

વિશ્વ સાહિત્ય :

કૃતિઓ :

શેક્સપિયર કૃત 'ઓથેલો',

ટી.એસ. એલિયટ કૃત 'ધ વેસ્ટ લેન્ડ',

ઈબ્સન કૃત 'ડૉલ્સહાઉસ.'

હેમિંગવે કૃત 'ધ ઓલ્ડ મેન એન્ડ ધ સી',

કામૂકૃત 'ધ આઉટસાઈડર',
કાફકાકૃત 'મેટામોર્ફોસિસ.'

વિવેચનના અભિગમો :

તુલનાત્મક સાહિત્યભ્યાસ ,
સમાજશાસ્ત્રીય અભિગમ,
મનોવૈજ્ઞાનિક અભિગમ,
નારી કેન્દ્રીય અને દલિતકેન્દ્રીય અભિગમ.

સંશોધન અને સંશોધકો :

સંશોધન :

સંશોધન : સંજ્ઞા, સંશોધન પ્રવૃત્તિનું મહત્વ, પ્રયોજન, સ્વરૂપ.

સંશોધન : કાર્યક્ષેત્ર અને વિવિધ પદ્ધતિઓ, સાહિત્યિક સંશોધનમાં ક્ષેત્રકાર્યનું સ્વરૂપ અને મહત્વ.

આંતરવિદ્યાકીય સંશોધન : સંજ્ઞા અને સ્વરૂપ.

સાહિત્યિક સંશોધન અને વિવેચન વચ્ચેની ભેદરેખા.

સંશોધકો :

ઝવેરચંદ મેઘાણી

ભોગીલાલ સાંડેસરા

કે.કા. શાસ્ત્રી

હરિવલ્લભ ભાયાણી

જયંત કોઠારી

Subject Specific Test

The subject Specific Test will include :

- objective questions (30 marks)
- Short answer questions {approx 250 words per answer } (30 marks)
- Long answer questions (40 marks)

Interview

Interview will be conducted by the concerned University Department consisting of :

- (i) Head of the Department
- (ii) One senior faculty member who is a Ph.D. guide and
- (iii) One external expert.

Objectives :

- ઉચ્ચ શિક્ષણ ક્ષેત્રે સંશોધનનું મહત્વ દર્શાવવું
- સંશોધનની આધારભૂતતા અને સંદર્ભોની પ્રમાણભૂતતાનું મહત્વ સમજાવવું.
- સંશોધનના વિષય ક્ષેત્રોનો આંતરસંબંધ તપાસવો
- આંતરવિદ્યાકીય શાખાનો સંશોધનની ગતિવિધિનો ખ્યાલ મેળવવો.

સંશોધનશાસ્ત્ર

Srl. No.	Topic	Credit	Hours	Marks
	<p>એકમ : ૧</p> <ul style="list-style-type: none"> ● સંશોધન શાસ્ત્ર : વિષય પરિચય, સંશોધન ઇતિહાસ, દર્શન અને અનિવાર્યતા. ઉદ્દેશ, વિભાવના અને સ્વરૂપ ● વિશ્લેષણાત્મકતા, વસ્તુનિષ્ઠતા અને વર્ણન પ્રધાનતા તત્વસંશોધનાત્મક અને મૂલ્ય સંશોધનાત્મક વિચારણા ● સાહિત્યિક સંશોધન: અર્થઘટન, સ્વરૂપ, આવશ્યકતા અને ઉપયોગીતા.	1	15	25
	<p>એકમ : ૨</p> <ul style="list-style-type: none"> ● વિચાર, તર્ક પ્રધાન વિચાર, સર્જનાત્મક વિચાર, ઉદ્દેશ મૂલક, વિચાર, સમસ્યા, કાર્યકારણ સંબંધ અને તેની પ્રક્રિયા, તાત્વિક દ્રષ્ટિકોણ, જ્ઞાનક્ષેત્રનું સ્વરૂપ. ● યુગલક્ષી સંશોધન, કર્તાલક્ષી સંશોધન, કૃતિલક્ષી, સ્વરૂપલક્ષી સંશોધન, પાઠસંશોધન, પાઠસંપાદન ● આંતરવિદ્યા ક્ષેત્રીય સંશોધન : સાહિત્ય : ઇતિહાસ, સમાજ શાસ્ત્ર, સંસ્કૃતિ, વિજ્ઞાન વગેરે વિવિધ જ્ઞાનક્ષેત્ર અને ઉપજ્ઞાનક્ષેત્રના આંતરસંબંધો અને વિકાસ	1	15	25
	<p>એકમ : ૩</p> <ul style="list-style-type: none"> ● નિરીક્ષણ પદ્ધતિ: સંગતિ મૂલક નિરીક્ષણ, વિભેદદર્શી નિરીક્ષણ, સંયુક્ત નિરીક્ષણ પદ્ધતિ ● વિશ્લેષણ : વસ્તુપૂરક વિશ્લેષણ, કલ્પનાપરક વિશ્લેષણ, પ્રમાણભૂત વિશ્લેષણ, પરિણામદર્શી વિશ્લેષણ, કાર્યક્ષેત્ર વિશ્લેષણ	1	15	25

<ul style="list-style-type: none"> ● પૂર્વધારણા : પરિવર્તિત સ્વરૂપ, અધિકૃતતા અને દ્રઢતા, ઉપકલ્પના 			
<p>એકમ : ૪</p> <ul style="list-style-type: none"> ● વિષય પસંદગી: અધ્યયન, અવલોકન, સામગ્રી એકત્રીકરણ, વર્ગીકરણ, સામગ્રીયયન, કાર્યક્ષેત્ર, ગ્રંથાલય, પ્રશ્નાવલિ અને મુલાકાત, સંદર્ભ સૂચી, પાદટીપનોંધ, કોષ્ટક, પરિશિષ્ટ ● સાહિત્યિક : સંશોધન અને વિવેચન, ભાષાપ્રયુક્તિ, અહેવાલ લેખન, શુદ્ધિકરણ, સ્પષ્ટીકરણ, તર્ક સંગતતા, અધિકૃતતા. ● સારલેખન : ત્રણ તબક્કાઓ: પ્રારંભિક સારલેખન, મધ્યસ્થ સારલેખન, અંતિમ સારલેખન. ● સંશોધન આલેખનું માળખું, પ્રબંધ આલેખન અને તેનું વિવરણ, પૂર્વધારણાનું વિવરણ. સમસ્યાનું પ્રત્યક્ષીકરણ, અંતિમનિષ્કર્ષ, પ્રસ્તુતિકરણ. 	1	15	25
Total	4	60	100

સંશોધનશાસ્ત્રના આ કોર્સની પરીક્ષા પ્રથમ સત્રના અંતે વિભાગ દ્વારા લેવાશે.

ગુણ વિભાજન : :

લિખિત પરીક્ષા : ૩૦

સંશોધન પ્રકલ્પની રૂપરેખા લેખન : ૩૦

સંશોધન પ્રકલ્પની રૂપરેખાનું પ્રસ્તુતીકરણ : ૨૦

સંશોધન પ્રકલ્પ અથવા એના આધારિત પ્રકાશન ગ્રંથ વિશેનો અહેવાલ લેખ : ૨૦